Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХХЕЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШОАТТА, 4 МАРТ, 1989 ШУ. ★ № 27 (7685). ★ Мах 3 кеп.

Яхьа дневник

Лаьрхlар кхоачашду

Дика хьокхамаш долаш чакхдаьккхар дlадаха шу «Старогрознефть» яхача мехкдаьттен газн доэккхача управленена чуйоагlача ЦДН-4 коллективо. Из цех укхаза дикагlчарех цаl лоархlаш я. Тамаш а яц, соахка планал совгlа цо даьккхар ялх эзари бархl бlаьи тонн мехкдаьтта, шовзткъеи ялх эзар кубометр газ.

Кхы а дикагlа дlадоладир цеха болхлоша ер шу, йоах «Старогрознефть» НГДУ планово-экономически отдела болхлочо Дериглазова Галина Ивановнас. — Духхьал дlабахача шин бетта лийрхlачул 12 эзар тонн дукхагlа мехкдаьтта даьккхар цар. Планал тlех яьккха газ 4,5 кубометр совгlа я. Гарга ба уж шера хьалхарча квартала декхараш кхоачашдара. Шоай къахьегама толамаш мехкдаьттахошей газовикашей хетаду кастта хургдолча СССР халкъа депутатий хоржамашта.

Социалистически яхье даим хьалхалатташ, кхычарна масал долаш къахьегаш хьабоагlа укхаза операторащ А. Свищев, А. Юсупов, В. Суровецкий, кхыбараш.

— Наьха хьинар айдер хьалхашка латта декхараш кхоачашдара уж тlаберзабер, шеко а йоацаш, укх тlеххьарча хана цар балха тlа хинна эргалонаш я,— аьлар Дериглазовас. — Чlоагlъеннай къахьегамеи технологически дисциплина, болх бе йолаеннай кердача тайпара болх бара принципаш, боккха теркам тlабохийт социальни дешаш къоастадара, доллача хlаман да а хинна дlаэттай къахьегама коллектива совет.

Деша дай бац

Дукха ха яц XIX партсъезда цlерагlча колхоза хьайбаш леладераш Сунженски районе хьалхалатташ хинна. Масала, дlадахача шера моттигерча шурий-товарни фермай коллективашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхар укхазарча № 2 йолча МТФ болхлоша. Из бахьан долаш царна деза совгlат а ахчан преми а елар.

Цхьабакъда, карарча шера чакхбаьннача шин бетта колхоза хьайбаш леладерий гlулакхаш чlоагlа юхадала доладелар. Цу юкъа еррига а 404 тонн гаргга шура мара йохканзар цар.

Хlаьта из мел лоха хьокхам ба хьахьокх укх масало: соахка февраль чакхбаьннача хана 610 тонн шура дlаеннаяр цар пачхахьалкхенга.

Эсала болх баьб колхоза йиъэ фермо. Царех цхьаккха а лоархlаьяц шура яккхара а йохкара а планах. Масала, Р. Тагилов керте латтача № 1 йолча МТФ коллективо планал 18 тонн кlезигагlа яьккхай шура. Ийс тонн — иштала «декхар» хьаьрчад № 2 йолча фермах. Цхьабакъда, массарел чlоагlагlа цецвоаккхаш да Т. Хамхоева кулгалдеча № 3 йолча ферме этта хьал. План 120 тонн йолаш, укхаза яьккхай 77 тонн шура!

Шера колхозо пачхахьалкхенга йохка еза 3730 тонн шура. Ишта да районо цунна хьалхашка оттадаь декхар. Цхьабакъда, колхозхоша яхачох 230 тонн... кlезигде деза из. Собрани а я, «лакхера» оттаяь план тlаэца тигадац цар. Цхьабакъда, хlанз санна цар болх бой, тамаш я-кх цар шоаш раьза болаш тlайица план кхоачашйой

ПАП-5 дукхача хана денз лоархlаши сий дешн ва цхьоалагlча класса водитель Тимигов Кюри.

Предприяте водителашта юкъе шерра яьржача социалистически яхье даим хьалхалатташ хьавоагlарех ва Тимигов.

Цо массаза тlеххьоачашду пассажираш дlа-хьа кхувлара декхараш. Сихха дегlаенай цун къахьегама овсарле. Керттерча даькъе уж толамаш даха новкъостал даьд водитела къахьегама дисциплина лакха хиларо а транспорта ремонт яра балхаш ханнахьа чакхдахаро а.

СУРТА ТlА: водитель К. Тимигов.

И. ПЛИЕВА сурт.

БАККХА БЕХК БОАЦАШ

Дукхагlйолча республикерча колхозашкеи совхозашкеи техникана ремонт елга чакхдаьннад. Бlаьстан-кхашкара балхаш дара кийчъяь дlаоттаьй эзараш тракторащ, комбайнаш, дукха тlехьатосса а тlехьаювза а инвентарь. Цудухьа лаьгlденнад боахамий мехмастерскешкара гlар-тата.

— Тхо долча бlарчча шера кхехк ремонтни балхаш, — аьлар Сунженски межрайонни ремонтни объединене кулгалхочо Жилин Алексей Александровича. — Кlезиглац тха цехий наlарех чуювлен араювлен техника. Тхоай керттера декхар лоархl оаха МРО хьоаяь тракторащ, кхыйола машинаш сихха а дика а тоаяь яхар. Из иштта долга тешаргда шо тха мехмастерске заведующеца Гасан Иван Николаевичаца къамаьл дича, цо кулгалдеча цехашка гlолла чанхдаьлча.

И. Н. Гасан йоккха опыт йола, дукха шераш ше болх беча предприятена дlаденна говза специалист ва. Деррига хьинар тlадерзадаьд цо техника тоаечара чоалхане, хала балхаш аттача дахара. Хlаьта из де цун аьттув боалалга хьахьокх № 1 йолча цехе цон цу-1 новкъосташеи шоай кулгаща хьаьйча тракторий кареткаш тоаеча лине. Из мел лоархlаме кердадар да Гасана ше дийцар.

— Хlара гусеничнн тракгора тlа йиъ каретка латт,— аьлар цо. — Нагахьа санна уж тоае тракторист ше отте, царех хlараиена юкъера лаьрхlача 2 — 3 ди доаде деза цун. Хlаьта еза жlов етташ хулача халонах, йохаеча оатхалех аз вlалла дувца а дувцац. Уйла йир оаха, цеха болхлоша, мишта аттача боаккхаргбар механизаторий къахьегам? Цигга дагаехар хlанз шоана гуш йола лини. Укхаза жlов бе йолла езац хlама дац, деррига балхаш гидравлическа хьисапе ду. Цхьан слесара дийнахьа 8 — 10 каретка тоаю! Соахка цу лине тlа 532 каретка меттаоттаьй.

Из мехмастерскера цаl мара доаца кердадар да аьлча харц хургда. Республике эгтара хьалха укхазарча ремонтникашта дагадехар «обменни фонд» хьае. Фу яхалга да из?

Хlанз МРО хьаккхувла езац йоккха техника, кхоачам ба еха оатхал, узел хьаеча. Цу сахьате хьалха тоаяь яьнна иззамо оатхал е узел дlаяхьа таро йолаш ба тайп-тайпарча боахамашка баьхка нах. Ха а йовц, машинаш дlа-хьа хехкащ зехьа рузкъа доаде а дезац. Из система чlоагlа езаеннай республика кхыча районашка йолча ремонтни организацешта. Цудухьа шоаш балха из юкъе а йоалаяьй.

— Дукхагlча даькъе тха цехашка тоаераш ДТ-75 яха тракторащ я, — йоах Иван Николаевича. — Соахка уж балхаш 855 эзар сома даьд оаха, план 107 процент кхоачаш а еш. Итт эзар сом гаргга цlена пайда баьб тхоай предприятена. Хlаьта а дувца лов сона мел дукха халонаш lайшай, хьоцар lодахийтад азеи са новкъосташеи из дара. Саг тешаргвоацаш боккха го тессаб оаха тайп-тайпара оатхалаш лохаш.

Гасана къайлахьоц шоай балха нийслуш йола халонаш республикански агроснаба талмастта беча балхаца ювзаенна йолга. Массехк шу хьалха, из организаци йоацача хана, гlулакхаш дукха дикагlа лелар. Хьалха атта корайоагlаш хинна оатхалаш а хlанз дефицит хиннай.

— Агроснабе дlабаха тха викалаш саго теркалбац, цар яхачунга ладувгlац. Сагlадехаргаш санна «хьакимий» кабинетий наlараш лораеш латта безаш хул уж, — йоах Гасана. — Кlордадаьд яьсса машинаш дlа-хьа хехкаш зехьа рузкъа доаде. Шоаш де дезар кхычарна качдолла гlертар мара цар деш хlама дац. Ма дарра аьлча, цхьаккха бехктокхам боацаш, шоашта ловр-товр де аьнна бита нах ба агроснаба кулгалхой.

Халонаш дукха яле а, Сунженски МРО болхлоша шоай низ дlакхоачар ду планаш кхоачашъяра. Масала, Давыдов Анатолий Савельевич керте латтача трактористашта технически lалашо яра станце коллектив февраль чакхбоалача деношка лоархlаяьй карарча шера хьалхарча квартала декхарех. Хlанзле 35 эзар сома маьха балхаш даьд цо, план 21 эзар сом долаш.

Укхаза тоаераш Т-150, К-700 яхача маркех йола тракторащ я. Дика lомаяьй из чоалхане техника мастеращ-наладчикаша Г. Семенова, В. Шляхова, А. Шляхова, Е. Кибизова. Шоай дийнахьара нормаш 130 — 150 процент кхоачашъю цар. Ханнахьа а ма эшша а оатхалаш хьатlаяхьаш хилча шоай гlулакх кхы дикагlа дlагlоргхиларах дог тийша ба уж.

ДТ-75 яха тракторащ тоаеча цехе чуваьлча эгтара хьалха бlарг тlаэттар помещене чухь лостам болаш а йlайха а хилара. Берригаш а чуйнна цхьацца гlулакхаш деш бар. Лохха lотlавийрза трансмиссена ремонт еш воаллар слесарь Б. Евлоев. Дикача болхлоех дувцача хана цун цlи эгтара хьалха яьккхар кулгалхоша. Моторий «лор» лоархl цехе Зубанов Гаронах. Ше укхаза болх беча ворхl шера цкъаь цкъа къахьегама дисциплина толхаяьяц цо, кхычарна масал гойташ къахьийгад. Иштта ва, пенсе вале а, къахьегаш вола, къоначар хьехамча Н. Малыхин а.

Хlаьта МРО коллектив барттайна а чlоагlа а хилара къаьгга тешал ду нах балхара дlабувлара процент лоха хиларо. Укхазара бахар эскаре гlулакх де А. Никандров, Г. Притьков, В. Лихолюбов. Хlанз юха а шоай предприяте болх беш ба уж кагий нах. Кастта царех дlакхетаргва А. Синчинов а.

— Хlанз тха цехашка производственни практика чакхйоаккхаш Серноводскерча юртбоахама техникумера студенташ ба, — аьлар Гасана. — Кердадар довза гlерташ кагирхой ба уж. Юкъарча звенон специалисташ хилара совгlа, механизатора говзал а караерзаергъя цар. Тlехьагlа, колхозашкеи совхозашкеи болх беш, накъадаргда царна укхаза lомадаьр.

Новкъа дале а кlезига яц lай республике шоай декхараш талмастта кхоачашлу ремонтни службаш. Чlоагlа lаткъар цар болх юртбоахама коллективашта. Ираза, иштачарех бац Сунженски МРО болхлой. Цlена а баккха бехк боацаш а къахьег цар.

М. КАРТОЕВ.

Хьалхалаттараш

В. И. Ленина цlерагlча заводера № 11 йолча цехера болхлой ба цу предприятена эша хий lалащдераш. Соахка предприяте шерра яьржача социалистически яхье, массаза хьалха латташ хьаенай цун барттайна коллектив. Укх шера а хьалхарча бетташка яьча итогех хьалха латташ хьабоагlа уж.

Керттерча даькъе уж толамаш даха новкъостал даьд коллективана къахьегама дисциплина а дукхагlболча болхлой говзал а лакха хиларо. Цу тайпарча нахах ба къахьегама ветеран, мастер Л. Тарасова, слесараш Г. Науменко, Н. Корабкин, Е. Косинцев.

Лаьттан да

— Арендах леладе лаьтта деха тхоаш долча венача сага кулгаш зе гlерт со эгтара хьалха, — аьлар Назрановски района «Экажевский» совхоза аграрни цеха начальника Дзейтов Мухьмада. — Нагахьа шонкаш йохкаш уж хуле — цох визза лаьттан да хургва. Цун тешал деш дола «паспорт» да из. Нагахьа санна кlей а боча а уж хуле — ха мара дезац хьона, ахархочун хало lовша из ца воагlалга.

Цо из сов белгалдаккхар бахьан долаш со а хьежар Мухьмада кулгашка. Мохь ца тохаш яь сискал мо ниттlа дар уж. Хийтар сона: институт а яьккха, «РСФСР-а заслуженни агроном» яха сийлен цlи лелаеча укхан мичара ений-хьогl уж шонкаш? Иштта бола специалисташ-м дукхагlча даькъе галстукаш а эхке наггахьа мара шоаш кхай тlа бlарга ца байташ, кабинеташка багlара тlера ма хули.

Из хаттар аз шийга далехьа, сона дагахинначох кхийттача Мухьмада, вела а венна хьахьекхар ший кулгаш:

— Фийг мел кlоарга буж хьожаш кхашка дукха лаьтта ахкарах да яраш иштта, — аьнна.

Бегаш бацар цо баьраш. Лаьтта «аьхка» lац цун кулгаш. Тlехьаювза техника тоаеш бохкача наха юкъе го йиш я из, царца болх беш воаллаш. Ялаташ чуэцача хана комбайна тlа хов. Иштта хул хьажкlаш чуэцача, кхыдола балхаш деча хана а. Хала да Мухьмад кхашка болх беш боахкача наха юкъе белгалве. Ца хаддаш къахьегамца да цун кулгаш, ца хаддаш наха юкъе ва из. Сона хеташ, из мара lаьдала а ший а транспорт йоацаш специалист, кулгалхо вац цу совхозе а района кхыча боахамашка а.

— «Чархаш» хилча кхашта гаьнавувлаш лела дог оттий а хьанна хов?— яхаш кlалхара вувл Мухьмад, аз деча хаттара.

Атта боахам, вlамига доазув дац цо кулгалдер. Хьалха хlараяр къаьст-къаьста бригадираш а кхыбола кулгалхой а болаш хинна кхо бригада вlашагl а теха, цхьа агроцех яьй укхаза ши-кхо шу хьалха. Дукха юкъерча звенон кулгалхой а специалисташ а сокращене бахийтар цу гlулакхо. Дага а дацар Мухьмада ше цу цеха кулгалде оттавергва, аьнна. Хlаьта а наха харжар Мухьмад цхьаккха шеко а йоацаш. Хlана аьлча, чур а тlера а, яхар мо вовзар из ахархошта, довзар цун хьинар, сабар, организаторски оамалаш.

Ше цига ваха дукха юкъ ялалехьа дикка эргалонаш йир цо цеха подразделенешка. Доакъар леладу керда бригада вlашагlъеллар. Цу хана денз шортта доакъар хул совхоза фермай коашка, бlаьсти а яьнна доахан дажа ха хьатlаэттача а....

Профессех агроном, вешта аьлча лаьттан технолог а, цун «лор» а ше хиларца, чlоагlа дагадоал Мухьмада «командай» ханашка шоаш лаьтташка эзийта lазап.

— Къаьстта доккха зе дир оасар хьал тlа ца далийта гlерташ хьажкlашта йиттача гербицидаша, — яхаш дувц Мухьмада. — Гlадамаш кlа мо лоха а, хьажкlа зlамига а хулар уж техача. оасара баьцаш а ящар lаяха тlехьашкайоалаш. Цул совгlа, лаьтта а толхадора цар, вешта аьлча, механизатораша яххача тайпара, доагадора-кх.

Перестройкас, хlаьта тахан ахархошта хьалхашка хьаеллаш латтача бокъонаша дукха уйлаш ейт агрономага. Хlанз ден дlа гербицид хьажкlашта юхе ца йита лаьрхlад цо.

— Тlаккха оасара баьцаш сенца юхатохаргья оаш аьлча, — йоах:

— Дай ханара тешаме «молхаш» ма йий цу гlулакха макхаш. Ший ханнахьа макха баьккхача «елалу» хьажкlа. Сихха урагlа а яхе оасара баьций садукъ цар.

Цхьаькха а да цун къувлаш а дагадоалаш а. Массехк шу хьалха цу совхозе эгтара хьалха коартолаш кхее йолаеча хана, хlара шера фуна лаьрхlа 100 гектар лаьтта коартол кхееръя аьнна, соцам бир. Из хулар совхозе еррига дlаювча коартолех пхелагlдола дакъа. Цунах дар а дицдалийтар хlара шера lотlаеттача планаша. Цудухьа хlара шера кхычахьара дlаюв коартол ийе езаш хул совхоз, из ший лаьтташка дика хургья, во хургья ца хой а. Укх тlеххьарча шерашка 20 совгlа сортех йола гаьнара ена коартолаш хиннай цу лаьтташка. Ховш ма дий ца а хувцаш кхаь шера вlаштта дlаювш йола коартол хьаяьккхача, еррига lажагl а яле дlайоалалга. Цу гlулакхо кlезига зе даьдац совхоза.

— Хlара оаха кхееча культура юххе фуна участок хила еза, — йоах Мухьмада. — Хlана аьлча, хlара шера тхо долча доазол дехьара а тlехь «хьоашалгlа» ухача тайп-тайпарча дlадувча ялаташа, технически культураша тхоай лаьтташта малагlа культура еза хейтац тхога.

Из проблема чlоагlа дагайоал Мухьмада, дlаяккха гlерташ а ва. Тахан-кхоана яхар мо дlадолалургда гота балхаш. Уж сиха а дика а чакхдахара мел эша кхоачам lалаш а баь, агрегаташ кхашка йига кийча ба лакхача хьувкъамий мастераш: Угурчиев lамархан, Евлоев Хьажбикар, Аушев Ювсап, Евлоев Ахьмад, кхыбараш. Царна юкъе эгтара бехктокхамегlа дола декхар да Гайтов Татархана хьалхашка эттар: арендни я цун звено. Укх шера цо еннача «урокага» хьежжа арендни наькъ тlа яргья кхыйола звенош а подразделенеш а. Агроцеха начальник а ва из эксперимент дика чакхъяларга сатувсаш.

М. ЗАНГИЕВ, тха собкорр.

КПСС ЦК Политбюро комиссе

БIАЬСТИ—КЕРДА ГIИРСАШ ХЬАЛДУ ХА

Хlара ди массаза доал хувцалу дlадахача шера декабре мохк агарах йохаяьча Армене къулбаседерча районий сурт. Из бlаьсти яларца хьахинна белгалонаш хинна lац. Тlехь-тlехьа дукхагlа хул наьха кулгаша хьадаь хlамаш: керда аьхкача лаьттан гувнаш, экскаватораш, подъемни кранаш, гlишлонхой тайп-тайпара бос болча вагончикий городокаш. Массанахьа лардаш йохка йолаяьй, цхьаццайолча босенашка гучадаьннад зизаш, лаьттара хьалъурагlа доладеннад наха чубаха деча цlеной пенаш. Керда хьалъю гlишлош йоккхийча городий яршта тара хинна ца lеш, районнии юртарчеи яршта а тара я.

Райцентрашка Спитакеи Степанаванеи, хlаьта иштта республика Спитакски, Степанавански, Артикски районашка а нах чубаха цlеноши соцкультбыта объекташи шерра хьалъяра дешашка хьежар КПСС ЦК Политбюро комиссе 1 марта СССР Министрий Совета Председатела заместитела Л. А. Воронина яьча аргlанарча балха заседане.

Комиссе могайир укх шера планагlа лаьрхlа деррига нах чубаха цlенош 10-гlа ноябрь тlакхоачаш йистедаха декхар тlайийщача РСФСР-еи Белоруссеи Госагропромий гlишлонхой инициатива.

Иштта хьаллаьцаб российски областашкарча гlишлонхой отрядаша марте Спитакеи Спитакски районеи ханна йола школаш чуйитара иттанел совгlа шитови зданеш хьалъяь яха баь соцам а. Дика гlулакхаш даьд РСФСР Нечерноземни зонерча юрта гlишлонхоша а. Цар хьаьйча дlа-са лелача механизированни колоннай коллективашка цхьана къахьегаш эрсий областашкара баьхкараш хинна ца lеш моттигера нах а ба. Из болх армянски гlишлонхошта сий долашагlа хилийтара эгтара хьалхара нах чубаха цlенош цар дезалашта дала лаьрхlад.

Республике баха нах гlишлон болхлошта юкъеозара керда форма кораьй моттигерча цхьайолча кооперативаща балхаш кхоачашдара договораш даьча Белоруссе Госагропрома отряда кулгалхошта.

Комиссе белгалдаьккха ма хиллара, мохк агарах хинна зе дlадаккхара дола балхаш дикка ледара ду Спитакеи Степанаванеи. Шаккъе а город практически керда хьалъергъя кердача моттигашка, цига цlеош хьалде доладаьд. Шу доладеннача хана денз геттара боккха болх баьб Степанаванеи Спитакеи гlишлош хьалъяра СССР-Миннефтегазстроя управленешта, хlаьта иштта, Эстоне, Узбекистане, Грузе Госстрояшта оттае тlадилла проектно-сметни документаци хьаеш.

Новкъа хете а, цу кхаь республика гlишлон отрядий кулгалхоша гlулакх инициатива йоацаш, мела ду, уж шорттига хилар наьха гlалаташцеи харцдаьннаращцеи дашха а гlерташ. Комиссе дlахайтад царга шоашка бола болх бохабарах уж персональни бехке болга.

Армене Госстрояна тlадиллад шийна карайола Спитакереи Степанаванереи ПМК-аш геттара лоацача хана чlоагlъе. Цу шин городе бахача нахах дикка дукхабарашта хlанзалца бе болх бенна боацаше а. госстроевски йиъ ПМК-а 300 гаргга гlишлонхо мара вац. Хlаьта наха-м шортта де хlама ма дий гобаьккха.

Спитакеи Степанаванеи индивидуальни цlенош хьалдара участкаш къоастаярцеи хlаьта иштта гlишлон материалаш йохкара торговли вlаштlехьъяккхарцеи дувзаденна дешаш сихха кхоачашде аьнна комиссе указани а еннай Армянски ССР Министрий Совета.

Заседане балха юкъе дакъа лаьцар Армене Компарте хьалхарча секретара С. Г. Арутюняна.

(ТАСС).

СССР Министрий Совете

Салаlара къахьегамхошта дика хьалаш хьахилийтаран балха ханах рациональни пайда эцаран СССР Министрий Совето соцам баьб 1989 шера салоlа денош шоатта ди 6-ча маера оршотденга 8-ча майгеи шоатта ди 4 ноябрера оршотденга 6-ча ноябрагеи даккха.

РСФСР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ

РСФСР Министрий Совете 1 марте хиннача совещане хьежар коартолаш дукхагlа яхареи царца баха нах дикагlа lалашбареи дешашка.

1989 — 1990 шерашкеи 1995 шерга кхаччалца йолча юкъаи РСФСР-е коартолаш кхеелга дегlадоаладара комплексни программа кхоачашъяра, городашкеи промышленни центрашкеи баха нах кхачан коартолашца дикагlа lалашбара хьадда дола декхараш оттадаьд. Ялати баьцадаараши дукхагlа дахара, бlаьсти дlадувш дар дика вlаштlехьдаккхара кийчо яра дешашка а хьежар.

Совещане къамаьл дир КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара В. П. Никонова. Совещани чакхйоалаш къамаьл дир КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, РСФСР Министрий Совета Председатела А. В. Власова.

(ТАСС).

СССР МВД совет

Хlанз денз СССР милици МВД кхыча подразделенейи балхах йола цхьаккха лоархlаме положени тlаэцаргъяц общественни совето мога ца йича. Министерстве эгтара хьалха хьаьйча цу лоархlамеча совещательни совета юкъе ва 111 саг. Царна юкъе ба союзнии автономнии республикай министраш, цхьайолча краевой, областной, районни, городской управленейи отделийи кулгалхой, хlаьта иштта чурча гlулакхий еррига службай эпсараши мугlарера сотрудникаши. Совета юкъе ба иштта lилманхой, писателаш, журналисташ.

Совета хьалхара заседани хилар, цига дийцар лоархlаме документаш — социалистически правови пачхахьалкхе хьаяра хьалашка чурча гlулакхий органаш эргаяхареи цар болх нормативни тоабелга эргадаьккха тоадареи концепце, советски милице бокъонехи декхарехи, СССР чурча гlулакхий Министерствах йолча положенех долча СССР Закона проекташ.

(ТАСС).

СОЦИАЛИЗМА МЕХКАШКА

БУДАПЕШТ. Керда болх бе моттигаш лохаш болча наьха материальни хьал мишта тоадергда? Венгре цхьан областе — Сольноке из дош къоастадара дукхагlча даькъе новкъостал ду общественно пайданеча къахьегама нах юкъеозара практико. Ханна болх бе моттиг йоацаш бисача наха паркашка, скверашка, областа нах бахача моттигерча улицашка, майдашка порядок еча болх бе йиш я цар. Из болх барах юкъера лаьрхlача бетта доагlа алапи 4 эзар форинт да, вешта аьлча мехка юкъера лаьрхlача хlара бетта доагlача алапех шовзткъеитт процент.

УЛАН - БАТОР. Баха нах эгтара чlоагlагlа эшаш долча товаращца тайп - тайпарча гlулакхаща lалашбелга тоадара дош гарггарча шерашка Монголе дувз экономика госсекторе керда хувцамаш хиларца, хlаьта иштта тlехь-тlехьагlа шерлуш боагlача кооперативни боламца а. Духхьал тlеххьарча ши шу кхоачаш йоацача хана мехка хьаяьй 180 кооператив, цига къахьегаш 3500 саг а волаш.

Монгольски кооператорий балха керттера сфера — общепит, наха чlоагlа эша товараш хьаделга, бытовой гlулакхаш делга. Соахка цар арахийцад товараш, тайп-тайпара гlулакхаш даьд 8,1 миллион тугрик боарам болаш. Индивидуалий балхах хьахиннар а лаьрхlача, из цифра лакхлургья 12,9 миллион тугрикага кхоачаш.

(ТАСС).

Хоржамашта накъадолхаш

НАХ БЕЗАМЕ ТIАЭЦ

Гаьннара бIарг тIаозаргболча хьалтеха йоалл Назрановски района Наьсар-Кертерча № 2 йолча школерча агитпункта вывеска. Хоза кийчъяьй из фусамдаьша чура а (заведующи — школа завуч Я. М. Мальсагова). Цига я агитпункта балха план. агитаторий — дежурней список. ДIаьхача истола тIа дада дукха тайп-тайпара газеташ, журналаш, хоржамех дола литература. Хьалтеха йоахк № 674 йолча Назрановски къаман-территориальни округе гIолла СССР халкъа депутаталла харжа оттабаьча кандидатий — Назранерча трикотажни фабрика швеяй-мотористкай Д. А. Богатыревайи Малгобекски районерча «Алханчуртский» совхоза механизатора-арендатора М. Ю. Дарсиговеи автобиографеш.

— Дукха нах хьачуух агитпункте, — аьлар цун заведующе. — Хьалха мо бе-башха йоацар санна хетац наха хIанзара хоржамий кампани. ХьалхагIа лакхера йолалора цун политика, хIанз наьха бе йоалл из. Уж ба керда Лакхехьара Совет вIашагIйолларaш, цига хьожабу викалаш хоржараш а.

Да а да из ишта. Дукха эргалонаш, дукха хувцамаш дихьад цу кампанена юкъе хоржамех долча кердача Законо. Харжархошта дIайовзийта гIерт уж.

Хьалха хоржамий собране таккхалча вагIа мара ца везаш хулар депутаталла харжа, аьнна лакхера хьакхайкаваь кандидат. Цинца яхье вала шоллагIвар а е кхоалагIвар а хилацар. ХIанз кхыча тайпара да гIулакх. Наха шоаш йоах депутаташ хургболча наьха цIераш. Цул совгIа, цхьан метте массехк кандидат а хургволаш. Цудухьа, ше оарцагIвоал кандидат шийн моттиг лорае а шийх наьха бенна тешам миштa кхоачашбергба дувца а. Конкурс аттачарех яц.

Шоай харжархой бахача участкашка хIара дезала цIагIа хиннаб агитпункта агитатораш. Харжархой спискаш кийчъяьй. ХIанз цIаьнха а царга хьожаш, ба варвоацар, цамогаш вар малав.

Теркам тIабохийт цар шоай агитаторски балха юкъе перестройкана, гласноста, демократена, кердача экономически политика лоархIам болча кхыча дешашта.

Лоацца аьлча, болх беш я харжархой фусам. Цун болх дикагIа лелара мел эша хIама хьадеш я школа партийни организаци а цун секретарь Р. Сапралиева а.

М. КАРАЕВ.

Украински ССР. «Донбассэнерго» подразделенеех цаI йолча Iилма-тохкама лабораторе инженерий вIаштIехьадаьннад безача маьха техниках дукхагIа пайда эцара, тIехйола формаш лаха. Вертолета борта кIала цар чIоагIъяьй инфракрасни излучени еш йола, дистанционни лелаю аппаратура.

Высоковольтни электропередачай линешта тIагIолла чакхдоалаш, хIама дика холуча прибораша хьахьокх проводаш вIашагIхотталуча ювла сердал. КIезиг-дукха норма тIара яьнна моттиг линейни мастерашта хьагойт, тешаме йоаца контакташ шийн ханнахьа тоае йиш хулийт.

СУРТА ТIА инфракрасни облучени еш аппаратура йолаш йола вертолет.

И. БРУЯ сурт.

(ТАСС фотохроника).

СИЙРДА ЙОАГ АГИТЦЕНТРА ЛАМПАШ

№ 79(430)35 йола хоржамий участоки СССР халкъа депутаташ харжара йола агитцентри я Грозненски района Гикало цIерагIча поселка культура ЦIагIа. Лостам болаш, цу чу вагIа безам боагIаргболаш хоза кийчъяь я цун йоккха йоаца зал. Пенех хьалтеха доахк плакаташ, кхайкаралаш, лозунгаш, агитцентре чакхйоахаргйолча мероприятей, агитаторий балха планаш, цар спискаш, дежурства график. Керда даьхкача газеташ тIарен журналаш тIарей хоамаш довзарал совгIа, укхаза венача моллагIча харжархочун аьттув ба эрсийн нохчийн меттала арадаьха СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дарах дола Законаш, СССР а НГIАССР а Конституцеш тIайола брошюраш деша. Вахара бе-бе оагIонаш чулоацаш а хоза кийчъяь а я агитцентре кийчъяь гойтара агитаци.

Шийна езаенна периодически издани еша, лекцега ладувгIа, шийн хаттарашта диза дола жоп эца, паргIатта вагIа аьттув ба моллагIча харжархочун — цун хьашташ дизза кхоачашде кийча ба укхаза аргI-аргIагIа дежурстве хьауха агитатораш. Уж декхараш кхоачашдеш ва «Гикаловское» яхача производственни объединенера а моттигерча юкъерча школера а 41 агитатор. Духхьал агитцентре ше беча балхах кхоачам баь Iац агитколлектив, хIара сайрийна нах цIагIа болча хана уж болча а ухаш, агитационно-пропагандистски болх бу агитатораша Ельмурзаева Фатимас, Касимов Рамзана, Соланенко Маринас, Давлетмурзаев Руслана, кхычар. Шоашта тIачIоагIдаьча хIара итт цIагIа массехказа хиннаб уж, харжархошца тайп-тайпара беседаш яьй. Наха цар дIайовзийт 19-ча Ерригсоюзни партийни конференце решенеш, хоржамаш дара Законий маIан а чулоацам а, СССР халкъа депутаталла оттаваьча хIара кандидата биографи, кхыйола беседаш ю.

— Агитцентра керттера болх дIаболабалехьа ремонт чакхъяьккхай оаха укхаза, — яхаш дувц агитцентра заведующе, юртбоахама Iилмай кандидата, коммуниста Газиев Самраила. — Боккха кхетама болх бу тха агитатораша. Царна долча гIонна оттаяь я лаьрххIача беседай тематика. Цар хIаьззле нахаца яьй «Къахьегам — вай Даьхе низ болаш хилара кIийле», «В. И. Ленина социалистически демократех яьхар», «Депутаталла кандидаташ — боккъонца бола халкъа викалаш» яха а кхыйола а беседаш лекцеши. Шоай участкашка бахача нахаца каст-каста вIашагIа а беттaлуш, оттаяьй харжархой спискаш. Хоржамашта мел эша кийчо яь даьннад тхо. Советски демократе доккхагIдола цIей санна хоржамаш хула ди тхоаш долча чакхдаргхиларах бIубенна да тхо...

С. Газиев ше а юстара латтац цу лоархIамеча гIулакха. Укх деношка из хиннав «Гикаловское» яхача производственни объединене керттерча боахама шурий-товарни фермеи мехмастерскеи. Цигарча наха хьалхашка цо йийшай советски хоржамий системахи цун демократичностахи, мехка а вай республика а общественно-политически вахаре хьатIакхоачаш долча хоржамий лоархIамах дувцаш йола лекци.

Агитцентре каст-каста воагIаш вола хьаша ва тIемеи къахьегамеи ветераний Грозненски районни совета председатель Экаев Дауд Экаевич. ЧIоагIа раьза а волаш белгалдаьккхар цо, укх агитцентре геттара хоза хеташ чуух нах, хIана аьлча цар хьаштий дика йоакхо ю укхаза, моллагIа хIама къоастаде гIо ду, сапаргIата а самукъне а я, аьнна.

БIубенна ала йиш йолаш да тахан Гикало цIерагIча поселкерча агитцентре укх шера 26-ча марте СССР халкъа депутаташ харжара кхаж тассар лакхача идейно-политически боараме чакхдаргда, аьнна.

С.-М. ЯСУЕВ.

Дикача нахах

Ниийса никъ

ХIанзалца экономиста професси лоадам боацаш, дош доаца гIулакх долаш санна хетар сона. «Терек» яхача мебельно-дахчан хIамаш еча производственни объединене керттерча экономистаца Есиев Султанаца вIашагIкхетар хинначул тIехьагIа, цу профессех лаьца сона хийттараш хувцаделар. Ховш воацача саго атта кхетадергдоацача хIамаех дувцар цо, терминаш юкъе а йоалаеш боахама расчет, самофинансировани, тарификаци... Гуш дар: шийн болх безаш а бовзаш а из волга.

Мичара денад из? Шийн професси езалга да из? Из къоастаде гIерт тхо цхьана. ЕсиевгIар дезал Казахстанера цIабаьхкача хана Султан кхо шу даьнна кIаьнк вар. КIезиг-дукха воккха хинначул тIехьагIа из деша вода № 57 йолча юкъарча школе. Каста гучаяьлар цун математически способносташ. Эггара дукхагIа цун дезаделар арифметиках, алгебрах, геометрех деш дола задачаш. Къахьегама урокашка цунна дезаделар дукхагIа столярни гIулакх.

Школе дезаденначунца бувзабенна ба цун вахара никъ. Эскарера цIавеначул тIехьагIа из деша вода Московски экономико-статистически институте. Школе дешача хана гучаяьннача математически говзало, чоалхане дар тахкара тIадерзадаьча хьакъало аьттув белар институте уж дIахо дегIадоаладе. СССР-а Госплане хилар Султана практика. Укхаза шийна ховр кIоаргдара а практически навыкаш эцара а шортта таронаш яр. Информаци сов дукха хиларах тувлалора шу. Цун штурман-наставник хинна дIаэттар практика кулгалхо Данилов. Шийн курсовой балха хала тема хержар Султана. ЧIоагIа чоалхане а актуальни а йола тема. Iилман кулгалхочо хьехар дир: из тема ца юташ, дипломни проект цох хургйолаш, болх дIахо бе, аьнна. Диплома защита яьчул тIехьагIа, Султана чIоагIа хьехам бир диплома болх ларде а болаш. кандидатски диссертаци язъе аьнна. Цкъарчоа, Султан раьза хиннавар, хIаьта вахаро кхыча наькъа тIа верзавир из.

Москве дийша чакхваьннача тIехьагIа, Есиев Султан цIавера Грозне. Укхаза из балха хьожавир механизацен учетен техникуме. Из кийча вацар цу тайпара болх бе, хIана аьлча, сабар тоъацар, практически гIулакхаш хилар ловра. «Производство, коллектив — из я ше ма варра саг дIавовзийта йиш йола моттиг», — яхаш, уйла йора цо. Уж дагалаттараш кхоачаш хулаш санна хетар. Из болх бе вахар Ермоловски ДОК-е.

Бакъда, къонача специалиста гIадвахар гаьна даланзар. Цу хана предприятешка экономисташта кхы башха паргIато а яцар. Ше мел дар хьалхе а довзаш, ховш а дар, кхы Iа яха гучадоахаш дацар уж каьхаташ, болх шийн лоIаме бе йиш яцар. ХIара штатни единица, хIара сом, хIара керда предложени—уж шеддар халонца чакхдаккха дезар. Шийга аьннар дар мара кхы хIама дIадехацар экономистагара.

Бокъонца бола болх дIаболабир КПСС ЦК апрельски Пленум хинначул тIехьагIа. Боахама расчет, самофинансировани. экономически нормативаш—уж шеддар керда а, цудухьа чоалхане а хIамаш дар. Институте хьийха дацар царех лаьца, из Iомадинза вар Султан. Цу хана Есиев «Терек» яхача мебельно-дахчан хIамаш еча Нохч-ГIалгIай производственни объединене керттера экономист волаш болх беш вар. ХIанз кердадар Iомаде дезар. Из Iилма хьеха дезар кхычарна а. Цудухьа ерригача производственни участкашка, бригадашка экономически школаш хьайийлар. Есиев Султан ше а вар цига хьехаш.

Хьун промышленноста кулгалхойи специалистийи квалификаци лакхъеча Ерригсоюзни институто кийчъяьча программех а дешара-тематически планех а пайда эцаш дIахьора занятеш.

Къахьегама коллектива совета заседанешка дувцар дешара дикал лакхъярахеи, пропагандисташта гIо-новкъостал дарахеи. Масала, пропагандисташта лаьрхIа консультацеши, опыт дIа-хьа ялара занятеши чакхйоахар. Цул совгIа, теркам тIабахийтар производственно-экономически дешара кабинет, эшаш мел йолча гойтара агитацеца Iалашъяра.

Есиевна дика хов экономически дешар хьехача дукха кхоачамбоацараш долга. Хийла нийслу ладувгIархой занятешка кIезига ухаш. Цох хьахулар — лоадам боаца хаттараш ду болхлоша шоай кулгалхошка. Ма дарра аьлча, цо хьахьоккх, экономика дешаш царна къоаргга ца довзилга. Цу тайпара моттигаш ма хулла кIезигагIа хилийта гIерт керттера экономист.

Къахьегама кердача хьалашка бовлача хана объединене болхлоша а кулгалхоша а кхетадир арахецача продукце дикал лакх ца йича, гIулакх дIагIоргдоацилга. ХIаьта, цу хьакъехьа дукха кхоачамбоацараш дар укхаза. Нах раьза боаца моттигаш кIезига яцар.

Из хьал техкар объединене кулгалхоша. Юххера а из унахцIенонга дерзаде аьттув лургбола наькъаш а лехар цар. Лоаццача юкъа къахьегама овсарле 11 процент лакхъелар. Меттадаьхкар кхыдола хьокхамаш а. Хьалха санна, брак йола продукци арахецарах бехкаш дахацар объединенех.

Дукха декхараш да керттерча экономиста. Объединене ялх подразделени я: кхо филиали кхо цехи. ХIара подразделене ши-шийн экономически службаш я. ХIаьта керттерча экономиста декхар — цу службай болх вIаштIехьбаккхар а царна тIахьожам лоаттабар а да. Экономически служба заседанешка коллектива финансови а боахама а балха тохкамаш ду цо. гIулакх тоадара шийна хетар оал.

Кердача хьисапех объединене болх беш йола шу совгIа ха яьннай. Боахама расчето беш бола пайда хIанзле а гуш ба. Юххьанца халонаш хиннаяле а, шера итогаш дIахо хургдолчох бIубольйташ я. Цо тешал ду коллектив нийсача наькъа тIа йолга.

И. ШАРИЕВ.

Тхога язду

Дай-ноаной ца хьежача...

Карарча шера 15 февралe хиннача радиопередачага ладувгIаш хиннав со. ДегтIара баркал ала безам ба са из передача оттаеш дакъа лаьцача наха, хIана аьлча, цига дийна дешаш чIоагIа лоархIаме хиннадаь. Цу тайпара передачаш касткастта хилча наха кхетам балара дола гIулакх лоархIаме хургдар.

Теркам тIабахийта дийцар радио гIолла СПИД яха лазар кхераме хилар а из дIахьа доалаш долча наькъех лаьца а.

Вай мехка гласность хилар бахьан долаш дукха хIама хов обществана юкъе негативни долча хIамаех. Ишта харцахьча наькъ тIа баьнна кхалнах (ялх кхалсаг) городе Гудермесе судебни бехктокхаме ззаб. ЧIоагIа дика хургдар аьнна хет сона цар леладаь наькъаш, къайле а ца еш, ма дарра радиоца дийцача. ХIана аьлча, цхьайолча кхувш йоагIача йиIигашта романтични хеташ да гIаьле увзар, корта бохабу малараш мелилга, ца боагIача наькъ тIа бувлар.

Со каст-кастта ха яхачул тIехьагIа балхара чувавезаш хул. ВIашагI а кхийте латташ новкъа водача сагагара гIаьле а ехаш лелаш кхелетараш нийслу. Иштта, микрорайоне со хьавоагIаш гулбенна латтараштa юкъера хьа а къаьста хьатIаера сона цхьа кхувш йоагIа йиIиг. — Бехк ма баккхалахьа, гIаьле хургъярий хьога сона яла, аьлар цо сога. Со цецваьлар цох. ТIаккха дага а дехар сона, — ванагIа никотино кхувш доагIа дегI хIалак дергдолга хац-хьогI акхарна, аьнна. ХIаьта, мичаб цар дай-ноаной. Хала бахача дезала бераш уж доацилга тIабувхача гIирсах ховргдолаш дар. Мишта ю цар даьша сатийна наб?

Сога хьаттача цIен дезалхо харцахьа валар эггара хьалха дай-ноаной бехк ба, цул тIехьагIа мара кхачац из обществага, школага, дешара заведенега.

Г. ТИМОХИН,
къахьегама ветеран.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ

Шийн аргIанарча заседане Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето дийцад кхачан проблемаш къоастаярца дувзаденна дола цхьадола дешаш. Дош дийца а дийца, тIанйцаб 1989 — 1990 шерашка Чечингпотребсоюза предприятешкеи организацешкеи кхачан товараш кийчделга дегIадоаладарах бола соцам. Белгалъяьхай колбасни изделеш, консерваш, бокъабаь сом, хьажкIай, кена а кхыча культурай а фух яь продукташ арахецара объемаш.

Иштта тIанйцаб 1989 — 1990 шерашка НГIАССР-е кондитерски изделеш кийчъелга алсамдаккхара де дезарий хьакъехьара соцам. Цу тIа белгалдоах арахецаш йола продукци кийчъяра боарам, цун дикал а ассортимент а бахача наьха хьашташ дизза кхоачашдеш йоацилга. Торговле тоъаш яц шоаш хьаярга дукха материальни затраташ е ца эшаш а духхьал моттигашка уж хьаелга вIаштIехьдаккха йиш йолаш а йола изделеш — пряникаш, печеньеш, галеташ, карамель, пастило-мармеладни изделеш, торташи пирожнеши.

Биззача боараме пайда ийбац моттигерча ресурсехи бийдала традиционни доацача тайпаехи пайда ийбара чотагIа кондитерски изделеш, масала, къаман хьовлеи продукце кхыдола тайпаши, кийчъелга алсамдаккхара йолаш йолча таронех.

Кондитерски промышленносте доаггIача тайпара вIаштIехьдаьккхадац боахам лелабара, къахьегам вIаштIехьбаккхаран цунна стимулировани яран йола керда экономически методаш дегIакхувлилга. Керда предприятеш хьалъяра, болх беш яраштa технически перевооружени яра, зIамига низ бола цехаш хьалъяра чотагIа кхоачамхиллал йоацача темпашца дегIакхувл отрасла материально-технически база.

Министрий Совето къоабалъяьй республика Госагропромо, торговлен министерствас, «Чечингхлебопродукт», «Чеченингушхлебпром» яхача производственни объединенеша, Респотребсоюзо оттаяь йола 1989—1990 шерашка кондитерски изделеш кийчъелга алсамдаккхаран отрасла материально-технически база дегIайоалаяран хьакъехьара программа.

Заседане дийцад следователийи дознане органийи представленешта республика предприятей, учрежденей, организацей кулгалхоша теркам тIаахийтара практике долча цIенхашттара кхоачамбоацараш хиларах дола дош. Белгалдаьккхад, Госагропрома, гIишлон организацей, мехкдаьтта а мехкдаьтта чакхдоахача а промышленноста предприятей, транспорта, торговлен, халкъа образоване учрежденей дукхача кулгалхоша законо дIадехараш цкъаза вIалла а теркалдеш ца хилар, чурча гIулакхий органий представленеша, халкъа судий частни определенеша дIадехачун хьакъехьа цхьаккха хIама ца делга а правонарушенеш хьахилийтара гIо деш дола бахьанаши хьалаши дIадахара хIама ца делга а.

Министрий Совето министерствайи ведомствайи кулгалхошкара хьадийхад законо дIадехараш бухсоццаш кхоачашдар Iалашдергдола де мел эша гIулакхаш делга, шоай доалахьа йолча предприятей, организацей, учрежденей кулгалхой бехктокхам айбелга, правонарушенеш яра гIо деш дола бахьанаши хьалаши дIадахара тIаерзаяь йола следователий, дознане органийи халкъа судийи предложенеш биззача боараме кхоачашъергйола хьал хулга вIаштIехьдоаккхилга. Боахама органий болхлой правови знанеш алсамъяхара болх тоабара дешай хадданза терко елга.

НГIАССР Министрий Совето анализ яьй бахача наха дарбан Iалашо елга вIаштIехьдаккхара дакъе НГIАССР аптечни дарбан-профилактически учрежденей балха тIа цIенхашттара кхоачамбоацараш хинна хиларах бола хьалха тIацийца хинна соцам кхоачашбара лелама. «Фармация» яхача объединене начальника Н. С. Ульбиевас баьча хоамага ла а дийгIа, Министрий Совето белгалдаьккхад, республика унахцIено лораяра министерствос а «Фармация» яхача производственни объединене а, халкъа депутатий городскойи районни Советий исполкомаша бахача нахаи дарбан-профилактически учрежденештеи дарбан Iалашо елга тоадара тIаберзабаь бола белггалара болх баьлга.

Цунца цхьана аптечни гIулакх дIахо эргадаккхара, дарбан ресурсехи медицински пайда ийбеш йолча изделеехи рациональни пайда ийбара балха тIа хIанз а долаш да лоархIаме дола кхоачамбоацараш. Амбулаторний больнице бадачеи унахошта шийн ханнахьа молхаш дIа ца кхоачийташ халонаш духьал а тувсаш, дарбан-профилактически мероприятеш чакхъяхара эффективность лаьгIъю цар, хIаьта из бахьан долаш де а доагIаш лоткъамаш ду бахача наха, жалобаш язъю. Хьал тоадалара Iаткъаш да укх тIеххьарча шерашка дарбан препараташта йола республика заявкаш бIарчча хьайщача 76 процент мара кхоачаш ца елга, хIаьта дукхача цхьайолча позицешка диллача из дIакхачац 50 процентага а. ДIадаланза да хIанз а эшаш йолча медикаменташта планировани еча хана гIалаташи тувлавалараши нийслулга, из бахьан долаш къаьст-къаьста йола препараташ Iалашъеча дакъе перебояш нийслу.

Эсала болх беш я справочно-информационни служба, хIаьта из бахьан долаш республика лораша 70—80 процент йолча боараме мара пайда ийбац йолаш йолча молхай ассортиментах. Аптечни учрежденеша а хаддаза болх беш йолча комиссеша а боагIача боараме хьа ца дехар а эсала тIахьожам лоаттабар а бахьан долаш цхьаццайолча больницашка хьахул цхьайолча дарбан средствай совйола запасаш.

Юрта районашка аптечни учрежденеш хиларои уж цига дIанийсъярон Iалашдац дарбан молхашца гIо делга массанахьа а дIакхоачалга. Дукхача аптекай материальни базеи цар хьали царгара дIадехачунга хьежжа дац.

Министрий Совето НГIАССР унахцIено лораяра министерствай «Фармация» яхача производственни объединенеи долаш долча кхоачамбоацараштa теркам тIа а эза, 1989 шера шоллагIча квартале дарбан препараташта планировани елга вIаштIехьдаккхара, царца Iалашо яра, уж лораелга, доаггIача тайпара лоаттаелгеи рациональни хьисапе дIа-са екъалгеи. доаггIача бесса нийса уж наха хьежаелга а царех пайда ийбелга а Iалашдара даькъера кхоачамбоацараш дIадаха декхарийла баьб цар кулгалхой. Медикаменташ хьаязъяра а уж дIахецара а оттаяь йола правилаш телхаеш бола медицински фармацевтически болхлой чIоаггIача бехктокхаме оза беза.

Юрташкарча аптекашкара материально-технически хьал тахка а лерттIа болх бара, къаьстта стерильни дарбан формаш кийчъеча даькъе а беш, мел эшаш дола хьалаш цар чу вIаштIехьдахара хьадда дола практически гIо де а декхарийла я горисполкомаши, райисполкомаши.

НГIАССР Министрий Совета заседане дийцар эскаре гIулакх дара кагирхой кийчбара йолча итогий а 1989 шера эскаре гIулакх дара уж тIабехалга чакхдаккхара а хьакъехьара дош.

Наьха фусамашка хьажац

Укх тIеххьарча шерашка партеи правительстваси боккха теркам тIабохийт социальни дешашта, царца цхьана гражданий фусамий хьал тоадара а. Бакъда, цу деша йоагIаш йола терко яц «Октябрьнефть» НГДУ администраце, партийни профсоюзни организацеша. Из дош дукха ха йоаццаш дийцар «Грознефть» производственни объединене халкъа тIахьожама комитета отчетни заседане а.

Мехкдаьттахой, гражданий квартирашта хила ма йоаггIара а шоай ханнахьа а ремонт яц, яхаш нах леткъ. Во тоаду ийнаш, тховнаш, кхыдараш, квартирашка дIайха а шийла а хий доацаш, электроэнерги соцаеш моттигаш хул яхаш заявленеш язъю цар «Октябрьнефть» НГДУ кулгалхошка. Иштта саготта эша коммунальни гIулакх дара дехаш цар язъяьча 191 заявленех 43-нега мара хьажанзар. Иштта йола заявленеш цкъа язъяь а Iац уж. ХIаьта уж шозлагIа яйта хилар наггахьа мара дIаяздац ЖКХ-аи ЖЭУ-и регистраце журналаш тIа. ХIаьта наха леткъаш яхкийтача ерригача заявленеех диълагIа дакъа шозлагIа яйта я.

Заявленеш язъяьраштa ца даьр даьд е дергда яхаш харц жоп луш моттигаш я. Цу тайпара гIулакхаш шоашца леладар бахьан долаш нах эгIазъух.

Шоай тоаде деза цIенош мелад а миштад а ца хьожаш дагадоххарагIа увттаю квартирашта капитальнии текущий ремонт яра планаш. ХIара шера еча отчетагIа капитальнии текущий ремонт яра план тIехкхоачашъеш хул. ХIаьта ма дарра аьлча кхоачаш ца даьр шерагара шерга доалаш плана тIа оттадий хул. Масала, дIадахача шера ийс бетта планагIа е езаш 133 эзар сома маьха квартирий ремонт йинза йисар.

Цу дерригача хIамаша нах оттабу кхы а лакхагIча органашка латкъа безача. Цу тIа гIолла телхаду фусамашка доагIаш дола хьал хилийтара, нах чубаха цIеноц ца талхийташ лоаттадара дола жилищни законодательство.

Воча тайпара латт иштта квартирашта тIера доагIа ахча цар чу бахача наха шоай ханнахьа хьадалара гIулакх а. Тоъал нах ба хьа ца луш, йIаьххача хана денз из декхар доаллаш а. Цун бахьанех цаI да ЖКХ-1 йолча начальника оагIонгахьара ЖЭУ начальникий балха боагIаш бола тIахьожам ца лоаттабар. Квартирана тIера хьадала деза декхар дуккхача хана хьа ца луш бола нах сходашка, новкъостий судашка, къахьегама коллективашка бувцаш, кепайоазоно тIаязбеш хIама дац. Из теркалде доагIар эггара хьалхарча аргIана ЖКХ-1 йолча начальника нов. Черниенкоси НГДУ начальника заместителa Гудькоси.

БоагIаш бола тIахьожам ца лоаттабар бахьан долаш жилищни законодательствас дIадехараш кхоачаш ца дарах цIенхаштта бехк бир «Октябрьнефть» НГДУ начальника нов. Мальцовна. ДIадахача шера ноябрь бетта из гIулакх бахьан республика халкъа тIахьожама комитето выговор яь хиларагIа Гудько витар цун болх бувцарца кхоачам баь.

Нах чубаха цIеноц ца талхийташ лорадара шийна кара болча наха шоай ханнахьа гIулакхаш дара тIахьожам ца лоаттабаь хилар цIенхаштта дIахайтар ЖКХ-1 керттерча инженерага нов. Козловга.

Объединене халкъа тIахьожама комитето «Октябрьнефть» НГДУ кулгалхой декхарийла бир фусамий хьалаш тоаде дезача а квартираш яла езача а наьха учете йоаггIаш йола порядок оттае.

Ч. ПУГИЕВ.

ДУКХАГIА ЙОАКХО Е ВЕТЕРАНИЙ

Ленински районни ветераний Совета отчетно - хоржамий конференцера заметкаш

Ши шу хьалха, 1987 шера февраль бетта вIашагIъеллаяр Сийлахь - боккхача Даймехка тIема ветераний Ленински районни Совет. Цу юкъа баьча балха, шоашта карагIдийнарех а лерхIаш хинначох ца дулуш юкъагIа дисачох а дагабовла укх деношка КПСС Ленински райкома заседаней зале гулбелар районни конференце делегаташ. Совето отчетни юкъа даьчох дувцаш доклад йир цун председателa заместителa С. Тасуева. Керттерча даькъе из хетаяь яр кхоачашъяь йола мероприятеш ювцара: совето кхоачашдаьд школашка, ПТУ, болх беча кагирхошта юкъе советски патриотизмана пропаганда яра тIема ветераний, шоай декхар дизза кхоачаш а даь Афганистанера цIабаьхкача бIухой интернационалистий къахьегами быти вIаштIехьъяккхара, цар вахара хьалаш тоадара, хьажа саг воацаш цхьаь биса тIема ветеранаш, пенсионераш къоаной цIеношка дIачубахийтара, иштта кхыдола дешаш.

Докладчика а пренешка къамаьл даьраша а белгалдаьккхар районa цхьайолча предприятей Сийлахь - боккхача Даймехка тIема ветеранаша общественни декхараш кхоачашдеча, халкъа тIахьожама органий балха тIа хьинаре дакъа лаьцалга.

Дувцилга а дац, кIезига болх баьбац Совето, цхьабакъда, перестройка, кердадовлара хьисап овлангара йоагIа кIийле а хинна дIаэттаяц цун балха тIа. Из иштта долга белгалдаьккхар къамаьл даьча В. Кузнецовас, Ф. Осмолова, Н. Рассказовас, Н. Долгова, кхычар. Биззача боараме болх баьбац совето, ветеранашца а, бIухошца - интернационалисташца а, кхетамбалара болх бара керттера юкъмоттиг а хинна дIаэттаяц совет, боаггIача боараме Iалашдаьдац цо цар хьашташи бокъонаши лораелга, хIаьта доаггIача тайпара хьаллаьцаяц из партийни, боахама, профсоюзни, комсомольски органаша, халкъа депутатий Советаша. Ла йиш йоаца ледарло гучаяьвлийт шоашкара республика торговлен министерстваси Респотребсоюзон ветераний бIухой - интернационалистийи законагIа доагIа хьаштаг кхоачашдара даькъе. ХIаьта наьха хьакъ даара тIера болен кулгa цIена боацеи нах тIемеи къахьегамеи ветеранех, пенсионерех латтача халкъа тIахьожамхоша хьагучабаьхача, цкъаза моттигаш нийслу «Iаьдал кара дараш» цар гадаха оарцагIбувлаш а.

— ГIожа тIачувхамаш деш, кхерамаш тIатувсаш хул уж халкъа тIахьожамхошта, «шоай доацача гIулакха юкъе ма гIерта» а яхаш, аьнна белгалдаьккхар къамаьл даьча тIема ветерана В. Кузнецова.

Хала хете а тIема ветераний совета доаггIаш дола сий дац, лархIац из парте райкомо, райисполкомо. Отчетно - хоржамий конференце дакъа лацара хьийха боллаше а укхаза бахна ха кораяьяц КПСС РК цхьаь цхьан секретара, райисполкома председателa н. Р. Таштамировна. Совета члена Г. Бурделова баккха а боагIаш бехи баьккхар района а Грозненски горисполкома а кулгалхоех, бIарччача шин шера йолча юкъа совета балха эша помещени хьакъоаста ца ярах. Из бахьан долаш цкъа цхьаннахьа, тIаккха вокхазахьа чакхъяха йийзай совета заседанеш, из бахьан долаш массехказа тIехьаяха йийзай отчетно - хоржамий конференци чакхъяккхара белгалъяьха ханаш а. Кхоачашде дезаш дукха декхараш да ветераний совета Устава тIа белгалдаьха, бакъда, цхьаккха юридически бокъонаш йолаш-м яц из. Цудухьа дукхагIйолча хана предприятейи ведомствайи кулгалхоша лерг хьокхац, вIалла а теркалдиц цо дувцаш дар, хьалхайоаха проблемаш. ХIаьта, геттара Iаткъ из цун балха, ветераний а бIухой - интернационалистий а хьашташ кхоачашделга Iалашдара. Дукха моттигаш нийсъеннай ветераний совета е лерхIа мероприятеш лерттIа чакхъяха аьттув ца боалаш е вIалла а чакх ца йоахаш, масала, пенсионерашца, дешархоцца, бIухошца - интернационалисташца де лаьрхIа хинна вIашагIкхетараш. ГIо деха, аьнна, совета членаш дIа мел бахача духхьал даьсса хабараш, мерза къамаьлаш дарал совгIа лоархIаме уж хьаллаьца, цар дехара йоакхо яь цхьа моттиг яц. ХIанз а тIехьа шийн клуб яц совета, дIаьхденнад тIема инвалидаштеи бIухошта-интернационалисташтеи лаьрхIа йола госпиталь хьалъелга, цун хIанз а яц шийн доалахьара материально-технически база.

Совето перестройкана юкъедихьа дола дакъа лоархIамегIа хургдар, нагахьа санна шийн ханнахьа парте райкомо а райисполкомо а доаггIача тайпара цун йоакхо яьяларе, яхаш белгалдоахар пренешка иштта къамаьлаш даьча тIема ветеранаша.

Н. ОЛИМПИЕВ,
СССР журналистий Союза член.

ТIЕХЬЕННА—ДИКА КХЕТАМ

(Журналиста блокнота тIара)

Дукха ха йоаццаш дар из. Тха цIен уллув йоаллача скверике салоIаш вагIар со. Сона дукха гаьна йоаццаш гIанда тIа Iохайра цхьа кхалсаг, уллув шу даьнна хургвола кIаьнк а волаш. Сатийна вагIа цхьац минота а сатем боацаш, геттара кадай, деррига а ха, довза ловш вар кIаьнк. Кастта гIанда кIалхара бумбирг корайир цунна. Цул тIехьагIа баьца юкъе цхьаькха хIама бIаргайира. ТIаккха новкъа гIолла Iоведар из, лоацца аьлча, чIоагIа сиха, коача бер дар. Массанахьа кхача, ший кулг Iотта ловш вар кIаьнк. ХIаьта из бахьан долаш каст-каста нана эгIазъухар цунна. Бокъонца кхийна саг санна ший бер сабаре хилар ловш яр из. Из бахьан долаш вIалла бIарг тIера а баккхацар цо цунна.

— Ада ма ада! БIеха хIама бе хIана еллай Iа? Сиха Iонхосса! Iовдала къамаьл ма де! Юха а уж эгIадаь хаттараш хIана ду Iа? Шок ма етта! Юха а кхерий киса хIана дехкад Iа? — йоахар цо цунга. ХIаьта кхы а массагIа-массагIа дар цу лоацца за хана нанас цунга яьхар.

Цу кхалсаго леладечоаи дувцачоаи теркам тIа а бахийта, дуккха а уйла е езача эттар со, ший зIамигача бераца цхьана салаIа, аьнна араяьннача цо шийх мел дукха гIалаташ дувлийт, яхаш.

Ший Iаьдаьагlа, цу кхалсага хийтта хургда бера ше бокъонца кхетам лу, аьнна. Ма дарра аьлча, теникаца санна цунца ловза а ловзаш, ший са тедора кхалсаго. Даггара хьехамаш деш, бехкаш доахаш, тIачувхаш мел дукха дар нанас цу берага ма де яха хIамаш.

Боккхийчарна уллув лелаш, цар дер зувш дегIабоагIа берий сакхетам. Цхьабакъда, берех хаддanza бехкаш а доахаш, уж кхеделга боккхийчарна юкъе шерра даьржа гIалат да. Цхьаболча даьштеи ноаноштеи ден а бус а, коа а ара а, нах болаш а боацаш а, хадданза дукха хьехамаш де деза, аьнна, мотт шоай берашта. Уж хьехамаш ца дой, вIалла а хий ца тохаш маьлхардаха зиза санна, шоай бер ледара дусаргда мотт царна. Цхьабакъда, цига кхыча тайпара гIулакх де деза, хIана аьлча, дас-нанас ца хаддаш шоашта деш долча хьехарах вIалла а пайда боацаш еш йола гIар хета Iомалу тIаккха бераш. «Сенах латт-хьогI берашта нийса кхетам балара чулоацам?», уйла ю даьша-ноаноша. ХIаьта цу хаттара нийсса жоп атта кора а дац царна.

Сона хетачох, берашта хадданза дукха хьехамаш дечул дуккха а пайданегIа да берашта дика масал гойтар. Дезала вахар порядок йолаш хиларгара, бера пайдане оамалаш, эхь-эздел, нравственни гIулакхаш Iомадаргара денз дIадолалу бера нийса кхетам лулга. Бера гонахьа мел дар — цун уйлаш а цун оамалаш а вIаштIехьъяхара гIо деш да. ХIаьта бер кхетамца кхедара эггара керттера бараш ба дай-ноаной. Саг физически а нравственни а визза чIоагIваь дIаоттавераш а уж ба.

Бераш шоай обществана хила ма безза боккъонца бола нах а гражданаш а хургхилара дола тешал да цар дайноаной граждански позици йолаш хилар. Дикача оамало мара дика оамал Iомаергьяц, духхьал виззача гражданага мара визза гражданин кхелургвац. Бераш кхетамца кхедара даькъе шоаш хиларал совгIа, цу гIулакхаца дакъа лоацаш кхы а дуккха нах болга диццалийта мегаргдац даьшеи ноаношеи. Масала, школа, общественность.

МоллагIа дола хIама беро бе - башха доацаш тIаэц, аьнна, хета мегаргдац. Бераштa дика гIулакх а оамал а Iомаяоа боккха лоархIам болаш да цунна хоза гIулакхаш Iомадар. Ала деза, арахьара ю влияни дика е во лаьрхIа тIа а нийце, дуне довзара ший уйлашта юкъехьу беро е хьинар долаш духьале а йий, уж юстара кховс. Цудухьа, кхыметтел нравственность йоацача дайноаной а тIехьа цхьайолча хана боккъонца бола нах хьалкхебе тарлуш хул. Дер дайнараши наьха хьакъ дуараши шоаш дезал нийса кхебергба оаха аьнна хеташ бале, уж гIалаг хилар белгалдаккха деза. ХIаьта балха тIа дика, тешаме, хьанала къахьегамхо вале а, активисти общественники из вале а, шоай даьи наьнеи деkхар дизза кхоачаш ца деш а нах хила тарлу.

ВоккхагIа волча сага масал бера чIоагIа лоархIаме да. ХIаьта цох а кхоачамбаь Iе йиш яц, къоначар къоабалдаь атта дIаэцаргдолга гIулакхаш хьалхадахэ а хьеха а ховш хила беза уж.

Даьшеи ноаношеи шоай бераш кхеделга бе-башха доацаш дита йиш яц обществас. Брак яьча хIаранегара жоп деха декхарийла я из, къаьстта саг хьалкхевара даькъе а дехаш.

Саг толхаварал доккхагIа цхьаккха а зулам дац! Во оамал йолаш, духхьал шешийна дукха везара уйла йолаш, къахьегама тIера воацаш, дезала во да волаш, визза гражданин воацаш саг кхеварал доккхагIа малагIа зулам хила йиш я? МоллагIа долча экономически гIалатал а доккхагIа гIалат а зулам а да из! Цудухьа нах лакхача кхетамца кхебар лоархIаме пачхахьалкхен гIулакх да. Шоай воIи йоIи кхетамца кхебар даьней наней хьалхашка латта доккха, бехктокхаме декхар да. ЗIамига болча хана денз нийсача кхетамца кхебаь хила беза уж. Новкъа дале а, уж иштта боацаш дуккха а моттигаш нийслу. Цунна дола масалаш ераш да.

Цхьан шера вай лоамчу, Iарамхена йисте салоIаш вар со. Сона юхе салоIаш а лувчаш а бар цхьа дезал: юкъерча ханара да, хIаьта цхьанне итт шу, вокхан шийтта шу долаш ши воI. Берашка салаIийта аьнна, дика моттиг вIаштIехьъяккхаяр цар дас. Йоккха палаткеи, хоза спальни галеши, феца бизза моти Iалашбаьбар цо царна. Кулгех хьекха хоза гаташ, мангала кийнаши доккха зIакаши дар берашка. Хи чу тIаьяьнача баьцашта юкъера дийна хIама а гулъеш, кхерашта юкъера чкъаьрий а лувцаш, денош доахар бераша. Сатем а байна, уж хьабахкарга хьежаш хулар цар да. Бий бизза геттара зIамига чкъаьрий а гулдий, шоай да волча долхар бераш. Кхерех кхуврча хьисапе цхьа хIама а йий, цу чу цIи а йийзе, шоаш лийца зIамнга а доккхий а чкъаьрилгаш кхарза долалора бераш.

— Бераш, гонахьара Iалам лораде деза, яхаш хезадеций шоана? — хьаьттар аз юххера а.

—Укхаза сенна дувц из санна дола дош? — аьлар сога воккхагIа волча кIаьнка.

— Из сенна дувц хой хьона, — аьлар аз. — Укхаза салаIа венача хIара саго са доахка итташ хIамаш лувца а лувцаш, цIераш а летаеш, цар тIа кхорзе, дукха ха ялале уж цIенъенна дIаяргья. Сона а дагадоагIаш вай деррига хиш а фордаш а чкъаьрех сувсаш дар. ХIара саго ког мел баьккхача яа а мала а хIама хулар. ХIаьта хIанз из гIулакх хувцалуш доагIа. Нах дIа мел кхаьчача моттиге Iалам толхадеш, чкъаьрий кIезиглуш латт...

Иштта аз берашца къамаьл деш кхы а нах гулбелар цигача. Юххера а шляпа а туллаш, цу тIа фуй ца ховш йола дуккха знакаш а йохкаш, тенна цхьа зIамига саг хьатIавера тхона.

— Фу даьд тIаккха? Iалама совгIаташ миштад хьажа-м массанена а лов. Вехк бий тIаккха берий? — аьнна, тха къамаьла юкъевера из. ЦIаза пIелг миссел мара боккха а боацаш, цун бе боаллар цхьа дийна чкъаьра. Меллашха йоагаш латтача цIера товнашта IотIабиллар цо из. Бетталуш бола чкъаьрилг цу зIамигача саго шорттига ший гIажаца цIера IотIатеIабора.

— Iалам лораде, яхаш яздеш дола газеташ-м оаха а дийшадар, — аьлар цо, сохахьа хьа а ца хьожаш.

— Iа дувцачунга диллачеи къаьстта Iа леладечунга хьежачеи сона-м хьона вIалла деша хов а моттац, — аьлар аз, цунна а цо леладечоа а эгIаз а ваха.

— Сона хад ях Iа? — аьнна, цецвалара кеп оттайир цо. — Аз-м университет а яьккхай!

Цул тIехьагIа ше аьнначох цхьа доккха хIама карагIдаьлча санна воккхий а веш, дIаэттар из. ТIаккха фу дир яхий оаш вокхар, бераша? Уж кхы а сихагIа хьайзар. Из дикагIа миштa хургья, яхаш, цо хьехам а беш, цар кхы а йоккхагIа цIи йийзар.

ХIаьта шоай той чакх ма даьллинге, хьал а гIетта, сона хозалда яхаш санна, чIоагIа аьлар дас:

— Бераш, тахан тоъал чкъаьрий чам баьккхаб вай. ХIаьта кхоана а воашта дегIар дергда вай!

Уж дIабахачул тIехьагIа цигача юхейисар йокъ, бIеха газеташ, Iажий юкхаш.

Фуд-хьогI из? Наха цхьаккха хIама ца кхетадар дахьогI из? — аьнна, уйла йир аз тIаккха.

Дац! Данне а дац. Из да вахара хьакъехьа йола шоай берий уйла вIаштIехьъяккхара цу дерригне мел новкъарле ергья цар даьшта хьалхе а ца харах дола масал.

— Мел йоакхо яьй оаха тхоай берашка дика салаIийтара. Доадаьд оаха мел ахча цу гIулакха! — яхаргда тIехьагIа цу берий даьшеи ноаношеи. ХIаьта шоаш баха хиннача моттиге мел дика оамалаш Iомаяьй цар бераштa? — аьнна хатта доагIар царга.

Вахарцара цхьаькха цхьа хIама а дагадохийтаргда вай. Дешара шу доладуш пхелагIча классе дешархошка сона вовзаш волча цхьан хьехархочо хаьттар:

— Укх аьхки шоай даьшца мичахьа даха хилар шо? Цох эггара чIоагIага шоашта дагадоагIар дIалзде!

Цхьан кIаьнко ше ма дарра ядир. ХIаьта иштта дар из йоазув: «Тха деррига бераш тха даь «Волгаца» аьхки хьунагIа дахар. Асфальтни а шоссейни а новкъа гIолла долхаш дукха ха яьккхар оаха. Цул тIехьагIа юрташка юкъерча готтача новкъа гIолла урагIа дахар тхо. ТIаккха вIалла никъ а боацача гIолла дахар тхо. Юххера а хьун юкъерча баь тIа кхаьчар тхо. Из бай хьалбизза баьца комараш яр. Геттара самукъа а даьнна, тха дас мухь тохар:

— Хьаара довла! Шоай букъ хьал ма берзабелаш укхаза мел йола комараш йнаь довллалца!

Комараш геттара цIийеннаяр. ХIаьта оаха дукха йиа а йиар уж, банкашка гул а йир. Цу берригача баь тIа комарех хIама ца йисача, цигача футболах лайзар тхо. Цул тIехьагIа йоккха цIи а йийза, кхартолаш еттар оаха. Тха дас дийцар тхона ше зIамига волча хана укхаза гаьна доацаш лоаман юрта ше ваьха хилар а, берашца комараш яа ше укхаза иха хилар а. Цу хана кхы а дукхагIа яр укхаза комараш, йоахар цо.

— Машинаца тIагIолла тIех а даьнна, цIи а йоагаеш, футболах а ловзаш, баьца комараш хула бай хIана тоIабир оаш? — хьаьттад хьехархочо кIаьнкага.

— Оаха-м цу тIа мел йола комараш хьа ма яьхаярий! — жоп деннад кIаьнко.

— Ай, оаш иштта бай тоIабаьчул тIехьагIа, хьатIадоагIача шера комараш мича хургья цига! — аьннад хьехархочо.

— ТIаккха тхо кхычахьа гIоргда, — жоп деннад кIаьнко. — Кхыйола моттиг лохаргья оаха. Цу моттигашка кхийнача тха даьна уж тайпа моттигаш дуккха йовз!

Кастта са вIашагIкхетар хилар цун даьца. Аз дувцар сенах да кхета ца деш, дукха ха яьккхар цо. Ший машина хиларах а ше городал арахьа цIенача фега салаIа бераш кхуvларах а доккхал деш вар из. ХIаьта вай дай лаьтта дукха дезаш, из лораде ше бераш кхеде дезаш хиларах вIалла уйла еш вацар.

ХIаьта цхьаькха цхьа масал а доаладергда аз. Цкъа кердача квартире чубахача дезало хьоашалгIа дийхар тхо. Кердача планах хьалдаьча ховача, доккхача цIагIа баха хайшабар тха фусамдай. Цар квартире хIанзара мебель, кIувсаш, хрусталь яр. ХIаьта коридора пенаш тIа урсаца даь тайп-тайпара йоазош дар. Лифта полированни кабинаш тIа а дар уж йоазош.

— Шун бераш дий уж йоазош даьр? — хьаьттар соца хиннача новкъостo цу кердача квартира фусамдайшка.

— Уж тха бераш дац! Из санна хIамэ тха бераша дергдацар. КIезига да мотт хьона укх подъезде бераш? — аьлар тхога фусамдас.

ХIаьта хIара бер-м из наьха дале а, дай болаш ма дий. ТIаккха берригаш цхьана хьагул а бенна, шоай бераш Iалам а общественни доалахье а лораергйолаш, шоаш бахача цIагIа порядок ергйолаш, цIен гонахьа гаьнаш йогIаргйолаш, спортивни майда хьалъергйолаш, шоай подъездера берий вахар вIаштIехьа хIана даьккхадац-те цар, аьнна дагадехар сона. Лоацца аьлча, декхараш вIаши дIа-юха а ца тетташ, гонахьарча вахара хьинаре шоаш юкъе а баьнна, из эргадаккха, тоаде дезараш цу деррригача берий дай-ноаной бецарий?

Къахьегамца безам болаш кхеве веза хIара саг. Пайдане къахьегам вIаштIехьбаккхар — из кхетамца саг кхевара керттера чулоацам ба. Шоай берий хургдолчунна шоаш бехктокхаме болга ховш болча даьша иштта да а ду из!

Вайна ма харра, вай мехка дукхача юрташка а, городашка а, шоаш бахача моттигашка тайп-тайпара ханаш йолча берий салоIа ха дикагIа дIаяхьара отрядаш вIашагIехк. Цхьаццайолча хана цхьан подъездера, е бIарччача цIагIарча бераша шоай отряд вIашагIа а елла, урокаш чакхъяьнначул тIехьагIа шоай даьшца цхьана шоай салаIар вIаштIехьдоаккхаш хул. Шоаш даха цIа лораде декхар тIа а ийце, ерригa нувхаш шоаш дIа а яьхе, цIенонга бIарглокхаш, ковнаш кийчдеш, ерригача микрорайоне цIено а порядок а лораеш хул бераш. Шоай даьшцеи ноанощцеи цхьана походашка, экскурсешка а ух уж, спортивни яхьаш а деза денош а дIахьу.

ХIара дасеи нанасеи, хIара саго къоначарца беча балха керда формаш лехар вахаро хьалхадаьккха а хано дIадехаш а хIама да. Мехка дай шоаш болга ховргдолаш, вахар эргадаьккха тоадеча а, шоаш бахаш дола лаьтта хоздеча а хьинаре дакъа лоацаргдолаш бераш кхедарах массане а цIенхаштта уйла е еза вай.

Абу МАЛЬСАГОВ.

Доазол дехьара

ОККУПАНТАША ТIАЛОАТТАБУ НИЗ СОЦАБЕ

Израильски оккупанташа шоаш дIалийцача Iарбий территорешкара маьршача наьха бокъонаш телхаерах советски общественноста викалаша АПН гIолла дIадовзийтад ер кхайкарал:

ХIанз израильски набахтальйца боахкача Палестински университета профессора Бир - Зейт Тайсир Арури иштта кхы а 12 палестинца шоай даьй-мехках бахара кхерам тIалатт. 50 саг совгIа укх тIеххьарча 14 бетта израильски Iаьдалаша шоаш дIалаьцача Iарбий лаьттара низагIа дIабахийтаб. Палестински патриотий гIаьрахой Iазап ла дийзад духьала шоаш баьча лаьтта сийдолаш баха, шоаш шоай кхел къестае а бокъо яккха гIертарий хьалхарча мугIарашка уж нийсбалар бахьан долаш.

ДукхагIдола дунен халкъаш духьал доллаше а, Израила Iаьдалаша Iазап тIалоаттаду Иордан яхача додача хин Малхбузехьарча берда тIа а Газа оалача секторе а бахача машаречa Iарбашта. Цар гуччахьа телхаю сага бокъоний массане юкъара деклараце, ООН Устава, тIема оккупацена кIала нийсбеннача граждански нахах йолча 1949 шера тIанийцача женевски конвенце принципаш. Дерригача дуненна хетачоа духьал хилар санна кхетаде деза цар леладу гIулакхаш.

Советски нах юстара латта йиш йолаш бац моастагIчо дIалаьцача, палестински лаьтта доаллачоа. Вай махьлда бехк бу Палестинерча Iарбий халкъа духхьал израильски тIаьрахоша деча зулама, из къизал дIаяккхар хьа а дех.

Вай дунен халкъий общественность тIахьех деррригача адамлен чов а хинна дIаэтта Палестински дош нийсхо йолча наькъаца ма хулла сихагIа къоастадара тIадерзадаь гIулакхаш хьинарегIа чакхдахар. Тахан цу тайпара таро Гаргарча Малхбоален халкъашта цIаккха ца хиннача тайпара гарга я. Из кхоачаш е йиш я цу гIулакхаца хьашт мел дараш цхьатарра оарцагIбаларца. Дунен сообществa декхар — цу даькъе регионa халкъашта гIо-новкъостал дар.

Вай кхайкарал ду Израила демократически низашка «аьшка бийна» политика, репрессеш яра, дIалийцача территореш тIа баха нах дIаахийтара а царна таIазар дара а духьал чIоагIа дош алара. Советски нах тийша ба, машар сттар ловш вола, гитлеровски гиноцидо боабаьраш дагабоагIа хIара израильтянин шийга палестинцаша хьакховдадаь кулг хьа ца лоацаш тахан дита йиш йолаш воацилгах.

Вай кхайк планета берригача нахага, уж миччахьа бахаш бале а, оарцагIдовла цахаддаш кхерам тIалаттача, тахан а тIехь сага бокъонаш йоацаш болча наха.

Е. А. Долматовский, поэт машар лорабара Советски комитета председателa заместитель; **Д. А. Драгунский**, генерал - полковник, шозза Советски Союза Турпал, советски общественноста Антисионистски комитета председатель; **Р. Ф. Казакова**, поэтесса; **А. Н. Пахмутова**, композитор; **В. Ф. Станис**, профессор, П. Лулумба цIерагIча халкъий доттагIлен Университета ректор; **В. Г. Солодовников**, СССР АН член - корреспондент, Палестина Iарбий къамашцарча доттагIлен а солидарноста а Общества председатела заместитель; **А. Я. Сухарев**, СССР Генеральни прокурор, советски юристий Ассоциаце президент.

(АПН).

Цхьайтта миллион саг вахача городе низткъалагIчарех цаI да токийски улицашка дукха машенаш хилар. Нах дукха арабаьннача хана автомобила 15 минота бергбола никъ шин сахьатагара кхаь сахьатага кхоачаш ха йоае езаш хул.

Токио шерра улицаши дукха полосаш йола проспекташи йола город хеталга нийса дац. ДукхагIча даькъе долаш дола наькъаш готта да, цаI-шиъ ряд мара йоацаш, цига низткъа мара ши машен йохалургьяц. Города скоростной инфраструктурас проблемаш къестаяц. Из бахьан долаш, Токио дукхагIа хулаш латт мотоциклисташ а, велосипедисташ а, иштта гIаш уха нах а, уж дуккха сихагIа дIакхоач шоай кхача безача, таксеца е шоай лимузинаца болхачул.

Амма, во доацача дикадар а хиннадац оал. Токио наькъашка гIулакхаш деш йола служба дика болх беш я. Наькъаш тоадара балхаш Iуйрийна наха низткъала хургдоацаш бус сиха ду.

СУРТА ТIА: нах дукхагIа арабаьннача хана Токио улицаш тIа.

И. НЕСТЕРОВОЙ сурт.

(ТАСС).

Мишта вах Хуан Перес

Мехико центре йолча цхьан букинистически тика чу сона корадир IажагIденна, дохадаь «Мишта вах Хуан Перес» яха книжка. Техкача гучадаьлар, из — туристашта лаьрхIа дика яьздаьи ширдаьннен справочник хиналга. ХIаьта вувцаш вола Хуан Перес — белгалваьккха саг а воацаш, юкъарча мексиканца суртсибат да, книжка тIа дувцаш дар цун вахарах, Iаьдалах лаьца да.

«Сага бокъонаш» яха термин книжка арахецача хана хIанз санна иштта чIоагIа ювцаш хиннаеце а, цу тIа хоам бора юкъара — статистични волча Хуана кортамукъленца а сага бокъонашца а шедар нийса да, яхаш.

Мехка территоре тIа цхьаккха духьале а йоацаш, миччахьа дIан - хIан ваха а, ший безам хиннача ваха Iоха а йиш йолаш ва из. Миччахьа атта гулбала а хийцца шийна хетар дувца а йиш я. Цун бокъо я мах боацаш юкъера образовани яьккха а, шийна беза ди лелабе а, е цхьаккха ди ца лелабеш хила а... Цхьабакъда, кхыча бокъонех — фусам хила, бе болх хила, медицински гIоновкъостал кхача йоагIача бокъонах оалаш хIама дац справочника тIа.

Тахан, кризис хиннaчул тIехьагIа ялх шу даьлча, Мексике ялхи ахи миллион саг болх боацаш биса ба, кхыча тайпара аьлча, экономически активни болча нахах 24 процент. Алхха столице 2,5 миллион дезал чубаха фусамаш йоацаш ба, хIаьта берригача мехка уж масса ва — из ховш цхьаккха а вац. Медицински гIоновкъосталах лаьца аьлча, цига а дац деррига дика: Хуан Перес болх беш ца хилча, цунга хьажа лораш а хургбац, молхаш хIаьта а. Болх беш бараш а таро йолаш бац мах бенна лорага дарба дайта, анализаш яйта, больнице дарба дайта. Социальни Iалашо яра система медицински учреждениеш таро йолаш яц цамогаш мел вар Iалашве.

Хуана Переса экономически бокъоний гарантеех лаьца аьлча, 163 миллион гарга моцал ловш болча Латински Америка мехкашка бахача нахага диллача, Мексикера хьал дикагIа дац.

ХIаьта Хуана Переса политически бокъонаши кортамукъалеи хоалуш эрга я континента дуккхача пачхахьалкхенашка бахача цун вежарий хьалашка хьежача. БIаьшере йолалуш Мексике революци хиннaчул тIехьагIа, 60 шерал совгIа мехка кхы хувцамаш хиннадац. Мексикански эскар политикаца хьашт долаш дац, пачхахьалкхено деш долча кулгала юкъегIерташ дац. Из бахьан долаш Мексике дукха Чилере, Сальвадорера, Гондурасера эмигранташ ба. ХIанз а тIехьа укхаза бахаш ба аргентинцаш, уругвайцаш, бразильцаш, парагвайцаш, гватемальцаш...

ХIаьта а Мексика Латински Америка дакъа да. Политически къовсама латиноамерикански традицеш укхаза а яржаш латт. Нах боабар, лечкъабар, таIазар дар, «нах боабара эскадронаш» — уж шедар долаш да Мексике а, бакъда, Чиле е Сальвадоре леладеча масштабашка диллача миссел деце а. Амма, столице воацаш, миччахьа кхыча провинциальни моттиге вахача Хуана Переса дувца мегар царех лаьца цхьадола хIамаш...

Сонoнта яхача моттигера американски доазонца эрий ара да боагIа никъ шера а баьсса а ба. Къаьстта баьсса бар из Iуйрийна 5 сахьат даьлча грузовикаца Лохера Калифорния яхача штата индейски цIи йолаш йолча Мехикали яхача столице со водаш. ТIеххьара индейски племенаш доадаь дIадаьхад укхаза дIаяхаи кареи бIаьшаренаш вIашагIкхетача хана, американски Техас, Калифорния, Нью-Мексика яхача штаташка санна.

Водитель къамаьла тIера вацар, лоадам боацача шинкхаь дешаца йист хилар мара дацар тха.

ЦIаьхха сиха ена хьалхаяьлар тхол «додж». Хьалха а ийккха, кювета дIа тIа а тоъадаь, тхо соцадир. Штатски барцкъаш тIадувха шиъ «доджа» чура араиккхар. Шоаш боагIашше а пистолеташ кийч а еш, уж хьатIабайдар тха грузовика. Хьайниллар кабина шин оагIорахьара наIараш. Теркам тIабахийта хьежар уж тхога. Цул тIехьагIа аьрдехьа лаьттачо дош ца оалаш шофера батагIа бий техар. ЧIоагIа техар цо, цул тIехьагIа дош ца оалаш «додж» йолча юха дIатIавахар. Цунна тIехьа, пистолет тIа а оагаяь, дIавахар шоллагIвар а. ХIаьта ши-кхо минот яьлча кIай «додж» каьхата чIегилг хетийташ гаьна яьлар.

— Фу леладора цар? — хаьттар аз, цецваларах метта веча.

— Федералес, — аьлар шофера, кулгаца чIенга тIара цIий дIадоаккхаш. — Федеральни агенташ ба уж. Полици...

— Фу бахьан долаш дир цар хьона даьр?

— Хьанна хов из. Хетаргахьа, царна никъ ца буташ аьрдехьарча оагIорахьа воагIаш хиларах хила мег.

— Укхаза из бахьан долаш етташ да?

— Етт. — эгIазне велакъежар из. — Цар моллагIдар дича мег. Уж Iаьдалцара нах ба. Хьо иностранец волга хайнад царна. Хайнадацаре вогIа хила а мегар... Никъ баьсса ма бий, вай шиъ мара кхы саг а вац. Цул тIехьагIа кокаин чу йолаш йола пакетик кнса йолларгьяр, тIаккха бехказвала эшац. Массаза хулаш дола гIулакх: наькъа тIа ши «наркос» вийнав... Цудухьа дош ца оалаш Iийра со, уж укхаза дай болaндаь...

Федеральни полици моттигашка духьал Мехикона мара кара яц, цу штата администраци цо лархIац. Бакъда, мексикански юрташка федеральни агенташ боацаш кхы а ба закон телхадеш бараш. ДукхагIча даькъе зIамигача городашкареи поселкашкареи мэраш, профсоюзни боссаш, Институционно - революционни парти (ИРБ) лидераш шоай хьашт долча тайпара мехка долча конституцех пайда эц.

Сага бокъоний мексикански Академе, ший лоIамерча общественни организаце сона йовзийтар цхьайола цифраш. Январь бетта Мексике политически бахьан долаш 10 саг вийнав, лаьцав — 46 саг, човнаш яь 10 саг ва. Хинна цхьадола довнаш дерригача къамага кхаьчар. Масала, Хохутла яхача городе Морелос яхача штате моттигерча полице муниципальни хоржамаш харцахьа дара духьалбаьннача бахача наха, герз детташ, дов дир. Е Идальгои Велакрусеи яхача штаташка индейцашта кхерам тIалоаттабара индейски общинашта хьалхалатташа вIашагIъеxхкача «Нах боабара эскадронаша» деш дар. Укх тIеххьарча кхаь бетта цу «эскадронаша» таIазар дир 25 ахархочоа.

Академи болх беш бараша лерхIачох, цар еш йолча официальни йоцача статистике мексиканций политически бокъонаш телхаеш дола гIулакхаш дерригаш хьахьекха дац. Деррига гIулакх Iаьдала тIахьожам боацаш хиларах да аьнна лерхI цар.

ХIанзарчоа Хуан Перес дукхагIча даькъе Iаьдала викалаша бий техачул тIехьагIа, дош ца оалаш, цIий дIадаккхар мара, кхы хIама де йиш йолаш вац. ХIаьта долаш дола хьал хувцадала дезаш лерхI сага бокъоний Академе. Хуан альтернатива йолаш ва, хоржамашка цун голос боккха лоархIам болаш я.

Михал БЕЛЯТ, АПН соб. корр.

Европа къулбехьен - малхбузерча Португале столица я Лиссабон. Из мехка керттера экономически а культурни а центр я. 2 миллион гаргга саг вах Лиссабоне.

Вай эра дIайолаялалехьа эзар шу хьалха йийла я Лиссабон. Халкъашта юкъера туризма центр я из. Укхаза бIаргаго йиш я архитектура уникальни памятникаш, Iарбий крепость (9 бIаьшаре). Романски собор (12 бIаьшаре), цIихеза португальски мореплаватель Васко да Гама дIавелла воалла кармелитий готически монастырь (14—15 бIаьшаренаш). Уккхаза 17—18 бIаьшаренашка яь дворецаш хIанз а йолаш я.

СУРТА ТIА: йоккха къел.

В. РЕШИТИЛОВА сурт.

(ТАСС).

КIАЛХАРЪЯККХА ЛАМАНТИН

«Амазонски долхача хийний бассейне долаш да тамашийна хьайба, из бежана кортеи тюлена дегIи долаш да. Буцеи хийна баьцовгIаши юаш да из. Цун дегIа дIоахал 3 метрал совгIа да, 300 килограммал совгIа дозал долаш а да из. ЧIоагIеи бесагIа пила цIокана тара лесташи да цун цIока».

1560 шера экзотически млекопитающи йолча ламантинах лаьца иштта яздаьд: XIX бIаьшаре мара вIаштIехьдаьннадац цила санна, ламантин а, 75 миллион гаргга шу хьалха лаьтта даьхача цхьан хьайбаех хьадаьнна хилар дIахьокха.

Цхьабакъда, вай хана гучадаьннад цхьаькха цхьа хIама: планета тIа миллион шера даьха хьайбаш лоаццача хана дайна дIадала мегаш да.

Телата - тIоарска промышленность дегIаяра уж хьайбаш Iалаьмате дукха доаде баьлар. Топаши ший тайпара гарпунаши йола чарахьий керда группаш Амазонегахьа дIаухар. Хий кIоаргадоацача моттигашка кIийленна хувшар, цу хьайбай бIаргча Iулаш хIалак а деш. Иштта тIахьожам боацаш чарахьал леладар бахьан долаш цу тайпара 200 эзар хьайба дийра.

— 1971 шера бразильски Iаьдалаша ламантинаш йоаяра духьалара закон тIанийцадале а, мехка рынкашка массаза го йиш я цун дулх. — йоах Амазонена тохкамаш деча Къаман институтерча гонахьара хьал лорадара волча специалиста Фернандо Росасас. Из фуд аьлча, ламантина дулх, йоах цо, ший чамага диллача хьакхийи бежани дулха таралест. Цудухьа дуккха гурманаш шортта ахча дала кийча ба деликатеса килограммах, цудухьа браконьераш керда зуламаш дара тIаберзабу цар. ХIаьта ламантинас-м кхаь шера цхьа кIориг мара мича ю.

Ф. Росаса яхачох, из наггахьа мара амазонски долхача хишка нийслуш доаца хьайба лораде йиш я дукха заповедникаш ехкача. ХIаьта, браконьераш совцабе йиш я законагIа доаца чарахьал дарах чIоагIагIа таIазар дича. Дуккха халагIа да гонахьара Iалам толхадеш ламантинана тIалатта кхерам соцабе.

Николай ПАСКА.

(ТАСС).

ТРАДИЦЕШКА ХЬЕЖЖА ЛУ КХЕТАМ

Нохч - ГIалгIайчен оборонни общества балха тIа традици а хинна дIаэтта хIама да Нохч - ГIалгIай пачхаьалкхен вIашагIтехача музейцеи къонача туристий республикански станцецеи цхьана 1941—1945 шерашка лаьттача Сийлахь - боккхача Даймехка тIем тIа советски халкъо котало яьккхача денна хетадаь дола Коммунистически парте, Советски халкъа а цун Герзашцарча Низий а революционни, тIемеи къахьегамеи сийна йола тIема-патриотически пропаганда дикагIа кийчъяра хьакъехьа музеяшта юкъе республикански хьажар - конкурс хIара шера чакхйоахилга.

Бахача наха юкъе, къастта кагирхошта юкъе, тIемапатриотически болх беш я 30-нел совгIа общественни музей. Нохч - ГIалгIай вIамушагIтеха пачхаьалкхен музейн МагIалбика, Назране, Советске, Фуртоуге, Мужеча йола цун пхиъ филиали. Цу балха тIа лоархIаме толамаш доах хIара шера ДОСААФ Нохч - ГIалгIай областной комитета лаьрххIача призашцеи грамоташцеи белгалъяьха йолча музеяша: № 1 йолча Ассински юкъерча школа — кулгалхо Зубова Татьяна Михайловна, пионерий Октябрьски ЦIен — кулгалхо Черепанова Валентина Васильевна, г. Грозне № 17 йолча юкъерча школа — кулгалхо Пиунов Василий Афанасьевич, № 15 йолча школа-интерната — кулгалхо Горемыкина Валентина Николаевна, «Старогрознефть» НГДУ — кулгалхо Плахотникова Валентина Феликсовна, культура Алхан - Калински ЦIен — кулгалхо Салтымуратов Анди Исаевич.

ТIема - патриотически болх геттара хьинаре беш я номераш 12, 15, 38, 21, 50, 31, 5, 106, 1, 2, 116 йолча юкъерча школашкара, «Красный молот» заводера, Гудермесски локомотивни депора, кхы дуккхача моттигашкара музеяш. Лакхе йийцача музеяшта еннай ДОСААФ-а областной комитета поощрительни грамоташи «Хьинаре болх барах» яха знакаши.

Революционни, тIема а къахьегама а Сийлен музеяй экспозицеша керттера теркам тIаоз советски халкъа турпалерча гIулакхашта, къаьгга хьагойт цу гIулакхий преемственность а эстафета а, дайн цар дезалийн бохаргбоаца бувзам, социалистически общество дIахьалхашкахьа ахара йола кIийле из хилар белгал а доахаш. КПСС, Советски халкъа а цун Герзашцарча Низий а турпалерча историн бакъдолча документий а памятникий а база кIийлен тIа беш ба укхаза тIема - патриотически кхетам балара болх. Идейно-политически яь ца Iеш, эмоциональни а воздействи ю цар кагирхошта.

Цу лоархIамеча балха тIа шийгара къаьгга масал луш я «Старогрознефть» НГДУ музей. 1893 шера 6-ча октябре мехкдаьтта лаьттан кIаларa хьалдоладаларах хоам беш промышленникага И. Ахвердовга инженера Л. Басханова телеграмма яхьийтача хана денз къаьнара промыслаш хьахинна хилар а тахан а тIехь из мехкдаьтта доаккхаш долга а хьагойташ я укхаза кийчъяь экспозицеш. Укхаза шерра а къаьгга а хьагойтад революционни къовсам лоаттабаьча шерашка, хьалхара пятилеткаш йолча хана, Сийлахь - боккха Даймехка тIом лаьттача шерашка а хIанзарча ханарча этапе а района болхлой класса карагIдийнна революционни, тIема а къахьегама а турпалера гIулакхаш. Дуккхача грозненцашта яйза а езаенна а ца Iеш укх музее каст-каста ух вай мехка тайп-тайпарча миIингишкара, Кубера, Иеменера, Мозамбикера, ВНР-ра, КНР-ра, Иорданера, доазол дехьарча дуккхача кхыча пачхаьалкхенашкара хьаьший. ХIара шера укхаза баьхке хул 1,5 эзарнега дIакхоачаш бола экскурсанташ.

Дика йовзаш я Октябрьски района пионерий ЦIагIара музей. Массане а теркам тIаозаш я В. И. Ленинан цун соратникаштеи, района комсомольски пионерски организацей историна, интернациональни доттагIала, 4-ча Фегарча арме 164 (366) разведывательни авиационни полка тIема наькъаи цун ветеранаштеи хетаяь цун экспонаташ, кагирхошта тIема-патриотически интернациональнни кхетам балара болх хьинаре бу цо. Хадданза хул цига Грознен а республика а дешара заведенейи къахьегамеи коллективай делегацеш. Каст-каста хьоашалгIа ух цу музее доазол арахьарча мехкий делегацеш а.

Советски Союза Турпалий Зорге Рихарда, Матросов Александра, Кузнецов Николая, Космодемьянская Зояй, Нурадилов Ханпаший, турпалий - краснодонций, Демченко Георге, кхыбарий турпалерча вахара масалий кIийлен тIа кхетам луш кхебу укхаза кагирхой. Царна хетаяь я лаьрххIа йола экспозицеш.

Бийсанарча яйгача бомбардировщиккий 46-ча Тамански кхалнаьха авиационни полка тIема традицеш хьагойташ я № 1 йолча Ассински юкъерча школера тIема Сийлен музей. Укхаза хьагулъяьй Ассинская яхача станицана уллув хиннача полевой аэродрома тIара ший тIема никъ 1942 шера дIаболабаьча цу полка гIулакхех а личнни составах а дувцаш йола йIаьхий материал. Стендаш тIеи альбомашкеи хьагойт полка командира Е. Д. Бершанскаяй, 23 Советски Союза Турпала а полка дукхагIболча бIухой а тIемеи вахареи никъ. Цул совгIа укхаза кийчъяй станицерча тIемеи къахьегамеи ветеранех — школа выпускникех, тIем тIа моарой боабаь жералла бисача истех, бIухоех-интернационалистех дувцаш йола стендаш а. Музее каст-каста хьоашалгIа ух «Серноводск» яхача лоалахарча курорте салаIа баьхкачарий делегацеш. 1985 шера доккха ЦIей хилар музее. Укхаза даьча вIашагIкхетаре дакъа лаца венавар полка 23 ветеран, цу даькъе Советски Союза Турпалаш Раскова Нина Максимовна, Попова Надежда Васильевна, Смирнова Мария Васильевна, Худякова Антонина Федоровна а болаш.

Йоккхий я музея пропагандистски таронаш. Экскурсеш ярал совгIа укхаза чакхйоах кагирхошеи тIема а къахьегама а ветеранашеи дакъа лоацаш йола тематически сайренаш. бIухошца - интернационалисташца, гарнизоний бIухошца, юрта а района а дешара заведеней выпускникашца — курсанташцеи эпсаращцеи — деш дола вIашагIкхетараш, тIема - патриотически технически темаех ешаш йола лекцеш, устни журналаш, комсомольски собранеш пионерий слеташ. Цхьайолча музеяшка традици а хинна дIаэттад пионерий, комсомола мугIарашка дIаийбелга, Советски Эскаре гIулакх дара кагирхой торжественни хьале накъабоахилга.

Мах бь варгвоацаш хIама да Советски Герзашцарча Низашка гIулакх дара кагий нах кийчбеча, тIема професешта царна профориентаци еча даькъе музеяшта доккхий гIулакхаш карагIдувлаш хилар. IIаьхий опыт Iоаьяй № 21 йолча юкъерча школе — кулгалхо Вертецкая Лариса Георгиевна — вIашагIъеллача, «Кавказ бахьан лоаттабаьча тIема» хетаьча тIема Сийлен музея. Дешархошта тIема професешта ориентаци яра болх хьинаре чакхбоаккхаш ва укхаза юххьанцарча тIема кийчон хьехархо, Сийлахь-боккхача Даймехка тIема ветеран Погуляев Юрий Павлович. Цу тайпара болх беш йола музеяш кIезига яц республике.

Гаргакхоачаш латт 1941—1945 шерашка лаьттача Сийлахь - боккхача Даймехка тIем тIа советски халкъо Котало яьккха 45 шу дузади. «Цхьаккха вицвеннавац, цхьаккха дицденнадац» яхача лозунга маIан къаьгта хьагойташ хила деза вай музейн экспозицешка, ноахалий дагалоацаме йоагIаш йола ший моттиг дIалаца еза парте, тIема а къахьегама а хIара ветерана.

Н. КРУГЛОВ,
НГIАССР ДОСААФ обкома отдела заведующи.

Вай мехка духьашха Советски берий фондо арахийцад 1, 3, 5, 10 иштта 25 сом маьха дола благотворительни билеташ. Уж дохкарах вIашагIкхийттача ахчах хьалдергда дезала кепера берий цIеноша. Цу тайпарча цIеноша бойн даси-нанас гIулакх дечара дахьа бераши хьалкхедергда.

Цу даьн наьнен безамах даьнначa, дезала йIовхале йоацача берий кхел паччахьалкхен гIулакх хинна ца Iеш, вай массане а гIулакх хила деза. Цу хала кхел йолча берашта цIагIара йIовхал хилара вайх хIаравар гIо-новкъостал де йиш йолаш ва. Берий фондо арахийцача благотворительни билеташа цу тайпара таро лу.

ДИКА ГIУЛАКХАШ ДАРА СИХЛЕ!

Цхьацца бахьанах дезале доацаш дисача хIара бера йIовхале ярца, хьастарца йиш я, визза саг цох хьалкхеве а майрра боккхийча наьха вахаре ваккха а. Уж декхараш вай массане а хIаране а да.

Дезала кепара цIа. Из цхьа цIа долчен дукха цIенош долчен коттеджех латта берий городок я. Цу цIеношка шоай бераща бахаргба бойн да-нана доацаш диса бераши хьалкхедеш бола дезал. Уж моллагIча е специализированни цIеношкара дукха комнаташ йола квартираш я, пхе берал кIезигагIа доацаш шоашта уж хьалкхеде тIанийцача дезала лаьрхIа а я.

Дезале берий цIа — из чуIеш йола фусам хинна Iац. Уж йизза городокаш хургья шоай клубни комплекс йолаш йолча школашца, спортивниунахцIено лоаряра комплексашца, берий дошкольни учрежденешца, боахама а дарба дара а профилактически блокашца, иштта царна лаьрхIача прусадебни участкашца. Цу тайпарча городокашка 200 совгIа бер даха йиш я! ХIаьта мехка 1988—1991 шерашка лаьрхIад 30 цу тайпара городок хьалъе.

Дезала берий цIагIа таро лургья бераштa-бошта дезала юкъера йIовхале яла, шоайла деш долча гIулакхашца баха Iомабе. Из хьадда дола гIо-новкъостал да цу тайпара дисача бера ше наха эшаш долга а дезаш долга дIахайтара а, тIехьагIа цох тIехьале яра а.

Къахетаме а дог цIена долаш волчоа а, зIамига долча хана денз хало Iайшача берий кхел бе-башха хеташ волчоа, дог чIоагIденна воацачоа таро я цу тайпара цIенош хьалдара гIо-новкъостал де.

Благотворительни билеташ эца йиш я В. И. Ленина цIерагIча берий фонда Нохч-ГIалгIай республикански отделене, сберкассашка, «Союзпечать» киоскашка, махбара предприятешка.

Л. СЕМЕНОВ.

МОСКВА. БIаргашдайнарий Ерригроссийски общества (ВОС) бIарга са дайнарий шведски федерацеи цхьана яь электронни техника выставка хилар. Цига дукхагIа боагIаш бараш ВОС членаш ба.

БIаргашдайнараштеи хIама дика ца гучарнеи къахьегам а быт а аттача йоаха изобретенеш яр советско-шведски экспозицес хьахьекхараш. Уж яр брайлевски дисплееш йоахка портативни компьютераш, матричини кепатоха устройстваш, «къамаьл деш» дола книжкаш иштта кхы а дуккхадар. ЭкспозицегIа лерхI бIаргаш телхача инвалидашта къахьегама эффективность лакхъяра, быти салоIалгеи тоаяра эша технически средстваш хьаяра таронаш дIахьокха.

СУРТА ТIА: выставке баьхкараш хьожаш ба шведски фирмас бIаргашдайнарашта лаьрхIа яьча ловзоргашка.

(ТАСС фотохроника).

Тайп-тайпара хьехамаш

ХАЙЧА ДИКА ДА...

Фатаген, ацетон хьокхаш болх баь ваьлча кулгаш цIенде хала да, хьаж ханахьа дIаялац. Хьаж дIаяргйолаш кулгаш дила деза горчица порошок чутессача мельъяьча растворацa.

* * *

Даьттаца кийчдаь басар дIаоттадаь латташ докъалургдоацаш, цунна тIера тIоа чIоагIлургбоацаш, кхаьта каькэт басара Iотiа а дилла, из дIакъайла даккхал олифа е машина даьтта тIадотта деза.

* * *

Термосача коача хIама чуйоттача хана пробкана хьал тIа кхоачаргйолаш йотта йиш яц из, хIаьта кизга колбанеи тIехьнахьарча емкостанеи юкъе чугIоргйоацаш а йотта еза.

* * *

Аьрхlденча кIод ирде новкъостал дергда шоана яьссача шуша. Шуша къамарг «хоадаеш» санна массехказа хьекхал оаш кIод — из ирлургда. Бакъда, тIехьагIа ше доагIача тайпара кIод ирде дезац яхилга-м дац из. Ира долаше а хIама во хоадаеш а хул кIод. Цун бахьан — кIода говнаш айхха вIашка долхаш доацилга. Из кхоачамбоацар а атта дIадаккха йиш я. КIода ши гов вIашка эза йоалла винт чIоагIъе еза. Хала хете а, из винт а каст-каста «юхайоасталу», цудухьа цун бухьиг болча оагIорахьа кIеззига гон теха мIаьд е еза винт, цун кортилган кIода говнашта чухьнахьеи хьаьна крем хьакха деза, тIаккха кIод тоалургда.

* * *

«Молния» яхача тIормех е куртках боалла чIега аттагIа хьабеллалургболаш а цунах массехказа хьакха деза кIаьдача къоалама аьта даш.

БАЬЦАДААРАШ ПЛЕНКАНА КIАЛХА

Эггара хьалха хьайоала баьцадаарий культураш кхеяра дарегIа а атта а способ я пленка тIатехача тоннелашка уж лелар.

Цу тайпара тоннелаш хьаяра эш 5 — 8 мм диаметр йола аьшка саьрг. Цун дIоахал хьаса шоралга хьежжа хила деза (1 метрал шерагIа хила дезац). Аьшка саьргаш кур санна соттадаь хила деза.

Баьцадаарий культура дIаюв хьаса тIа, тIаккха хьаю тоннель. Аьшка саьрга бухьигаш 25 — 40 см лаьттагIа Iочудохийт цхьа аьшка саьрг шоллагIчоа 1,5 метр гаьна хургболаш. 30 — 35 см кIезигагIа йоацаш лакха хила еза тоннель. Цул тIехьагIа синтетически пленка тIатох. ХьалхагIа пленка бухьигаш дахчан загалех дIадехк, тIаккха лаьтта тIа хьекхе дIакъайладоах, оагIонашкара йистош а лаьтта тIахьекхе къайлайоах. Цул тIехьагIа пленкана кIалбахача хIара шин аьшка саьрга юкъе цхьацца хургболаш соттаа беш, цунца пленка а IотIатоIаеш бухьигаш лаьттагIа Iочу а дохийташ аьшка саьргаш оттаду.

ЙIовхал дукха езаш дола баьцадаараш кхедеш хьалхагIа тоннелаш тIа пленка юл, тIаккха 2 — 3 дийнахьа малх боагIе рассада дIае а мегаргья.

Редактора зам.
М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

4 МАРТ

ШОАТТА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — ЦIагIара академи.
9.05 — «Рабыня Изаура». Художественни фильм. 12-гIеи, 13-гIеи сереш.
10.10 — «Очевидное — невероятное».
11.10 — Ерригсоюзни читательски конференци. «Литературни газета» редколлегецеи авторашцеи вIашагIкхетар.
12.25 — «Хьастилгаш».
12.55 — Социализма мехкашка.
13.25 — «Олимпийцай дув» яхача документальни фильма премьера.
14.35 — «Кердадараш».
14.45 — «Даха, Лаьтта». Экологехи нравственностехи.
15.45 — «Тхона машар беза». Кхыча мехкашкарча студентий художественни творчества заключительни концерт.
17.35 — «Бегашта а, цIенхаштта а». Сатирически передача.
18.05 — Дунен халкъашта юкъера программа. 1. «Улоф Пальме: штрихи к портрету. Расследование убийства». 2. Фермерская Америка: знакомая и незнакомая.
19.05 — Дезала экран. «Разные судьбы». Художественни фильм. (1956 ш.).
21.00 — «Ха».
21.40 — Яйга атлетика. Дунен чемпионат. Венгрера передача.
22.40 — Боккхийчарна мультфильмаш: «Брак», «Контакты... конфликты...» (2-гIа выпуск), «Союзмультфильм», «Телевизор» (Польша), «Современный метод тренировки»)Венгри).
23.20 — «До и после полуночи».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — Юртара сахьат.
9.20 — Шун дехарех юхагойт. «Годы, поколения, песни». Музыкальни передача.
10.00 — Союзни республикай кинопублицистика. «Возвращение кооперации...».
10.20 — «Скакал казак через долину» яха субтитрашцара художественни фильм.
11.40 — «Шелест Аллай хар». Ленинградера передача.
12.35 — Бераштa — фильм. «Тайна корабельных часов». (Духхьашха).
13.50 — Фильм-реклама.
13.55 — «Нийсархо» (нохчий меттала).
14.30 — ГIалгIай мотт Iомабара урокаш.
15.00 — Мультфильмаш: «Зимовье зверей», «Тигренок на подсолнухе», «Квака-задавака».
15.30 — «Не ждали, не гадали». Художественни фильма премьера.
16.50 — «Дамаскера Аммангa кхаччалца».
17.30 — Киножурнал.
17.40 — «Грозный — Нальчик», телемост.
19.20 — Ленинградски телевидене студе программа. «Медовые узоры». 5-гIа фильм.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!» «Заколдованный мальчик». 2-гIа передача.
20.15 — Спидвей. Дунен чемпионат. Алма-Атара передача.
21.00 — «Ха».
21.40 — Мехка театраша хьагойт. О. Абеляна цIерагIча Кировоканси государственни драматически театра фильма-спектакла премьера. «Ричард 2». Перерыве (22.50) — «Кердадараш».

5 МАРТ

КIИРАНДИ

I ПРОГРАММА

8.00, 00.40 — «Кердадараш».
8.15 — Ритмически гимнастика.
8.45 — Тираж «Спортлото».
9.00 — «С утра пораньше...» Бераштa лаьрхIа передача.
10.00 — Аз гIулакх ду Советски Союза!
11.00 — Iуйрийнара почта.
11.30 — «Вокруг света». Альманах.
12.30 — Фаьлг болча хьоашалгIа. Художественни фильм. «Сагахи, чархахи, попахи бола фаьлг». Мультфильм. «Сармака къорг».
13.20 — «Дийнача сага письмо» яха документальни фильма премьера.
14.10 — Музыкальни киоск.
14.40 — НаIараш йийлла Ди.
15.40 — Киноафиша.
16.50 — «Следствие ведут Колобки» яха мультфильм. 1—3-гIеи сереш.
17.00 — Юртара сахьат.
18.00 — Дунен къамашта юкъера панорама.
18.45 — Футболах дола дувцараш.
19.15 — «Приключения маленьких друзей» яха мультфильма премьера. 1-рен, 2-гIеи фильм.
19.55 — «Рабыня Изаура». Художественни фильм. 13-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Здравствуйте, доктор!»
21.55 — «Музыкальное подворье». Австрера передача.
23.40 — Яйга атлетика. Дунен чемпионат. Венгрера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Зарядка е отта!
8.20 — «Грех Малтицы». Художественни фильм (НРБ, ТВ).
9.40 — Рыбаций ДК-ра халкъа хоровой капелла выступлени. Калининградера передача.
10.05 — Дагестански АССР Гостелерадио. Дагестана программа.
10.50 — Экране — 01 служба я.
11.05 — Къамашта юкъерча конкурса лауреата С. Стадлера концерт (скрипка).
12.15 — «Ретро». Боккхача наха йола передача.
13.15 — «Москва — Вашингтон: футорологий вIашагIкхетар».
14.40 — «Хьай а аьннад, со камаьрша я». Оаш дехарах юхагойт.
14.50 — Спидвей. Дунен чемпионат. Алма-Атара передача.
1530 — Яицлушйоаца музыкальни сайренаш. Л. Бетховен. № 1 йола симфони до мажор. (МНР ТВ).
15.55 — Яйга атлетика. Дунен чемпионат. Венгрера передача.
16.20 — Эрих Кригера дIалокх. Таллиннера передача.
16.45 — ЦТ кагирхой редакце дех шо. 1-ра дакъа.
18.30 — Оаш дехарах юхагойт. Латвийски ССР № 52 йолча СПТУ директорца, СССР халкъа хьехархочунца Э. В. Кидеца Останкина концертни студе хинна вIашагIкхетар.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!» «Заколдованный мальчик». 3-гIа передача.
20.15 — Теннис. СССР чемпионат. МаIанах.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Здравствуйте, доктор!»
21.55 — Союзни республикай студе фильмаш. «Дахчан йоккха топ». Художественни фильм. Молдова-фильм. Премьера.
23.10 — «Кердадараш».
23.20 — ЦТ. кагирхой редакце дех шо. 2-гIа дакъа.

6 МАРТ

ОРШОТ

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — Футбольни обозрени.
9.05 — «Рабыня Изаура» яха художественни фильм. 13-гIеи 14-гIеи сереш.
11.25 — «Очевидное — невероятное» яха передача.
15.30, 16.50 — «Кердадараш».
15.45 — «Музыкальни сокровищница».
16.30 — «Марокко тахан» яха документальни фильм.
16.55 — Берий сахьат.
17.55 — «Размышления о Росси» яха передача. Балалайка дIалокх Ю. Клепалова.
18.15 — «Изобретено в СССР» яха передача. Закона проект ювцаш. СССР-рча изобретательски балхах.
18.45, 22.55 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Прогресс. Информаци. Реклама.
19.45 — Поэзе минуташ.
19.50 — «Рабыня Изаура» яха художественни фильм. 14-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.40 — Хоржамашта накъадолхаш.
21.50 — «Литературни портрет». Фазиль Искандер.
23.15 — Шо дех Тео Адама. Ашарий программа. (ГДР ТВ).

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Педагогическое мастерство пропагандиста» яхача Iилма - довзийтара фильма премьера.
8.35, 9.35 — Физика. 9-гIа класс. Электроника халкъа боахаме.
9.05 — Итальянски мотт.
10.05 — ПТУ дешархошта. Информатикеи вычислительни техникеи лардаш.
10.35, 11.35 — Биологи. 6-гIа класс. Вай зIамагIча вежарех.
11.05 — Вай беш.
12.05 — «Дахчах яь йоккха топ» яха художественни фильм.
13.15 — «Кердадараш».
13.20 — Болгарски фольклорни ансамблий концерт.
13.55 — «Гаьнардар — юхердар». «Город древней колхиды» яха документальни фильм. Археополис яхача геттара къаьнарча города археологически оахнамех.
14.20 — РСФСР халкъий 9-гIа спартакиада. Конькобежни спорт. Пермера передача.
16.55 — «Кердадараш» (нохчий меттала).
17.00 — «Черный квадрат» яха документальни фильм.
18.00 — «Воронежские мотивы» яха кинозарисовка.
18.10 — «Нохч-ГIалгIайче».
18.25 — Хоккей. СССР чемпионат. ЦСКА — «Химик». Перерыве (19.55) — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!» «Заколдованный мальчик» яха мультфильм. 4-гIа передача.
20.45 — Халкъа ашараш.
21.00 — «Ха».
21.40 — Хоржамашта накъадолхаш.
21.50 — Союзни республикай студей фильмаш. «Полуночная бабочка» яха короткометражни художественни фильм.
22.50 — Халхара адыгейски ансамбла концерт.
23.20 — «Iуйрийнара почта». (Юхагойтар).

РАДИО

4 МАРТ, ШОАТТА

7.35 — Мукъамаш. Передачай программа. Музыка.
7.40 — «Юртара вахар» (нохчий меттала).
7.50 — 8.00 — Объявленеш. Хаоттам.
8.15 — Передачай программа. Музыка.
8.19 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 8.45 — Депутаталла кандидатех дувц оаха. С. Хаджиев (нохчий меттала).
10.40 — «Обществон законин» яха радиожурнал (гIалгIай меттала).
11.00 — 12.00 — «Камертон». Кагирхошта йола информационно-музыкальни программа.
12.30 — Сатирически микрофон (нохчий меттала).
12.50 — Бригадни подрядагIа болх бу (гIалгIай меттала).
13.05 — 13.15 — Музыка.
15.15 — Перестройка практика: проблемаш, предложенеш, решенеш.
16.00 — 17.00 — «Лехам» яха информационно - музыкальни программа (нохчий меттала).
18.20 — 19.00 — «Музыкальни почта». (гIалгIай меттала).

5 МАРТ, КIИРАНДИ

7.15 — Мукъамаш. Передачай программа. Музыка.
7.19 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа. Музыка.
7.35 — 7.40 — Объявленеш. Хаоттам.
8.15 — 9.00 — «Моаршал да шуга».
11.20 — 12.00 — «Моаршал да шуга» яха концерт дIаходахьар.
15.15 — 15.30 — Эффективни къахьегамах дика вахари бахьан долаш (нохчий меттала).
16.00 — Литературни Нохч-ГIалгIайче.
16.30 — «Дешархо» (нохчий меттала).
16.45 — 17.00 — Вай мехкарча халкъий иллеш халхараш.
18.00 — 19.00 — «Иллеца доттагIал долаш бараштa» яха концерт.

6 МАРТ, ОРШОТ

7.45 — Передачай программа. Музыка.
7.50 — 8.00 — «Юрта вахар» (гIалгIай меттала). Хаоттам.
8.15 — Передачай программа. Музыка.
8.20 — «Саг. Автомобиль. Никъ». (гIалгIай меттала).
8.30 — 9.00 — Iуйрийнара концерт.
9.15 — «Перестройка гIа боахаш я» (нохчий меттала).
9.30 — «Тхога язду». Письмай обзор (нохчий меттала).
9.45 — 10.00 — Кхалсагах дола дош. Моттигерча авторий стихаш (гIалгIай меттала).
15.30 — 15.45 — «Кагирхойн хан» (нохчий меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Концерт.
16.30 — «Закон, коллектив, саг» яха радиожурнал.
16.50 — 17.00 — Ашараш.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хоамаш.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

ШОАТТА, 4 МАРТ

С. М. Кирова цIерагIа культурен салаIарен парк. 9.00. Книжкаш дукхадезарий клуб. Книжкай выставка. Книжкаш дIа-юха хувцар.

В. И. Ленина цIерагIа ДК. 8.00. Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш. 8.30. Машинкаца аьхнига хIамаш яра курсаш 8.40. Гитаристий берий кружок. 9.00. Массовикий-затейникий кружок. 11.00. Теникий театр. 16.00. Халкъа драматически театр. 18.00. Балетни студи. 18.00. Орджоникидзерчеи, Каспийскерчеи, Грознерчеи художественни коллективаша дакъалоаца интернациональни доттагIала сайре - концерт.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа ДК. 12.00. Теникий театр. 12.00. Технически кхоллама кружок. 15.00. «В мире прекрасного» яха университет. 18.00 «УнахцIено» яха клуб. 18.00. Кагирхой салаIара сайре.

С. М. Кирова цIерагIа ДК. 15.00, 17.00, 19.00. Видеотека. 16.00. «Нийсархо» яха клуб.

Химикий ДК. 13.00. Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш. 16.00. «Лидер» яха спортклуб. 17.00. Вай ханарча халхара ансамбль. 17.00. Камерни хор. 17.30. Духовой оркестр. 19.00. «Радуга» яха халхара халкъа коллектив. 19.00, 21.00. Видеосалон.

Просвещене болхлой ЦIа. 9.00. «Рукодельница» яха клуб. 12.00. «Атеист» яха клуб. «Бакъдар динах тешачуни атеистеи бIаргашца» яха беседа. 15.00. Спортивни гимнастика. 16.00. Гитаристий ансамбль. 17.00. Сакъердамеча вIашагIкхетарий клуб.

«Красный молот» завода ДК. 9.00 — 21.00. Видеосалон. 11.00. Iарбий меттала къамаьл де Iомалу вай. 15.00. «Вай беш» яха клуб. 17.00. Ангийски мотт Iомабу вай. 18.00. «Глобус» яха дискоклуб.

Пролетбата цIерагIа ДК. 13.00. Кагирхой цIей. 14.00. «Теремок» яха киноклуб. 19.00. «30 шерал тIехбаьнараштa» яха салаIара сайре.

«Оргтехника» объединене ДК. 10.00. Старопромысловски района школий берий художественни самодеятельнос та смотр. 14.00. «Клубок» яха клуб. 15.00. ТЮЗ.

М. Горьке цIерагIа клуб. 12.00. «Малыш» яха вокальни группа. 12.30. «Веселые ребята» яха игротека. 18.00. Ритмически гимнастика. 18.00. Макраме дукхаезараш бех оаха.

В. Маяковске цIерагIа клуб. 17.00. «КIай ладья» яха шахматни клуб.

Горono СДЮСШОР стадион. Футбол. НГIАССР Iан первенство. 9.30. «Кооператор» — «Машиностроитель». 11.00. «Агропром» — «Факел». 12.30. «Орга» — «Нефтяник». 14.00. ЧИГПИ — Вайнах». 15.30. «Башлам» — ГНИ.

КIИРАНДИ, 5 МАРТ

С. М. Кирова цIерагIа культурен салаIарен парк. 9.00. Книжкаш дукхадезарий клуб. Книжкай выставка. Книжкаш дIа-юха хувцар.

Филармоне зал. Берий халкъа филармони. 15.00. Гор. Грозне берий музыкальни школай хьехархой—илли алара смотра 2-ча тура доакъашхой концерт.

В. И. Ленина цIерагIа ДК. 8.00. Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш. 8.30. «Росинка» яха халхара ансамбль. 8.40. Машинкаца аьхнига хIамаш яра курсаш. 9.00. Балетни студи. 10.00. «Улыбка» яха халхара халкъа ансамбль. 10.00. «Бераша — бераштa» яха художественни самодеятельноста берий коллективай концерт. 11.00. «Фаьлгийн приключеней дунен тIа» яха киноклуб. 12.00. Бальни дискои халхарий школа. 13.00. «Меридиан» яха халхара халкъа ансамбль. 19.00. «Синкъерам».

Н. К. Крупскаяй цIерагIа ДК. 9.00. Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш. 10.00. Технически кхоллама кружок. 14.00. «Юный краевед» яха клуб. 19.00. «Веселые розыгрыши» яха дискоклуб.

С. М. Кирова цIерагIа ДК. 9.00. «Умелые руки» яха клуб. 11.00. «Малыш» яха клуб. «Наьна цIей» яха утренник. 15.00, 17.00, 19.00. Видеотека.

Химикий ДК. 9.00. «Ритмы детства» яха халхара берий коллектив. 9.00. «Лидер» яха спортклуб. 10.30. «Вай ноаной цIейца даькъала бувцаш» яха утренник. 11.30. «Нийсархо» яха мукъача ден клуб. 13.00, 21.00. Видеосалон.

Просвещене болхлой ЦIа. 9.00. «Оашош тега». 13.00. Гитаристий ансамбль. 14.00. Хореографически кружок. 14.00. Английски мотт Iомабу вай. 18.00. Халкъа кагирхой театра «Про Федота-стрельца, удалого молодца» яха спектакль.

«Красный молот» завода ДК. 9.00, 21.00. Видеосалон. 9.00. Ло баккхен хIамаш теген Iомалу вай. 10.00. Гитаристий ансамбль. 10.00. «Къонал» яха вокально-инструментальни ансамбль. 13.00. «Космонавт» яха берий кинотеатр. 13.00. «Кружевница» яха клуб. 18.00. «Глобус» яха дискоклуб.

Пролетбата цIерагIа ДК. 15.00. «Пролетбатовец» яха клуб. 19.00. Дискотека.

«Оргтехника» объединене ДК. 10.00. Мукъача ден клуб. 13.00. «Росинка» яха берий кинотеатр. 14.30. Игротека.

Филофонистий клуб. (Пушкина ул., 6). 10 30. Грамзаписий коллекционерий вIашагIкхетар.

М. Горьке цIерагIа клуб. 15.00. «СелаIад» яха халхара коллектив 10.00. «Умелые руки» яха клуб. 10.00. «КIай ладья» яха шахматни клуб. 18.00. Макраме дукхаезараш бех оаха. 20.00. ДисковIашагIкхетараш.

Горono СДЮСШОР стадион. Футбол. НГIАССР Iан первенство. 12.30. СДЮСШОР — «Монтажник». 14.00. «Терек» яха ДЮСШ — «Строитель». 15.30. «Локомотив» — ЧИГПИ.

ГНИ стадион. 10.00. Волейбол. МаIанах. НГIАССР чемпионат.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктохкама секретара — 2-84-68; отделий; партийни вахара — 2-53-12, 2-54-04; промышленностеи транспортан — 2-75-31, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмаш — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорски — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-53-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-31, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

СФ05069. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 785.